

Udskriftsdato: 19. december 2025

VEJ nr 9246 af 18/03/2016 (Historisk)

Vejledning om behandling af ægteskabssager

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: Social- og Indenrigsmin., j.nr. 2016-919

Senere ændringer til forskriften

VEJ nr 9045 af 24/01/2017

Vejledning om behandling af ægteskabssager

Indholdsfortegnelse

1. Hvem behandler en sag om vielse, og hvilke dokumenter er nødvendige

- 1.1. Stedlig kompetence – hvor i landet skal sagen behandles
- 1.2. Bemyndigelse – hvem kan foretage borgerlige vielser
- 1.3. Digital selvbetjening, ægteskabserklæring og øvrige dokumenter til brug for prøvelse af ægteskabsbetingelserne
- 1.4. Dokumentation for parternes identitet m.v.
- 1.5. Oversættelser og tolkebistand
- 1.6. Gebyr

2. Ægteskabsbetingelserne

- 2.1. Ægteskabsbetingelserne generelt
 - 2.1.1. Dispensation fra ægteskabsbetingelser
 - 2.1.2. Klage over afslag på dispensation fra en ægteskabsbetingelse
- 2.2. Alderskravet, herunder dispensation
- 2.3. Samtykke fra forældre eller værge, herunder dispensation
 - 2.3.1. Forældresamtykke
 - 2.3.2. Værgesamtykke
 - 2.3.3. Dispensation fra kravet om samtykke fra forældre eller værge
- 2.4. Ægteskab mellem nærtbeslægtede, herunder tilladelse
 - 2.4.1. Slægtninge i ret op- og nedstigende linje samt søskende
 - 2.4.2. Ægteskab mellem personer hvor den ene har været gift med den andens slægtning i ret op- eller nedstigende linje
- 2.5. Begge parter skal være ugifte
 - 2.5.1. Dokumentation for at en part aldrig har været gift, herunder civilstandsattester
 - 2.5.1.1. Hvornår kræves civilstandsattest fremlagt
 - 2.5.1.2. Hvornår kan civilstandsattest ikke kræves fremlagt
 - 2.5.2. Dokumentation for ophør af ægteskab (skilsmisse, død m.v.)
 - 2.5.2.1. Skilsmisse og dødsfald i Danmark
 - 2.5.2.2. Skilsmisse og dødsfald m.v. i de nordiske lande
 - 2.5.2.3. Skilsmisse og dødsfald uden for Norden
 - 2.5.2.3.1. Generelle dokumentationskrav
 - 2.5.2.3.1. Særlige krav til anerkendelse af udenlandske skilsmisser
 - 2.5.2.4. Forelæggelse for Ankestyrelsen og klageadgang
- 2.6. Indgåelse af nyt ægteskab når det tidligere ægteskab er opløst ved død (krav om skifte af eventuelt fællesbo)
 - 2.6.1. Dødsboet behandles i Danmark
 - 2.6.1.1. Dokumentation for at privat skifte eller lignende er afsluttet
 - 2.6.1.2. Dokumentation for at dødsboet er taget under behandling af bobestyrer eller under offentligt skifte
 - 2.6.1.3. Dokumentation for at der ikke var formuefællesskab i det tidligere ægteskab
 - 2.6.1.4. Ægtefællerne var separerede ved dødsfaldet

- 2.6.1.5. Arvingerne efter afdøde giver samtykke til indgåelse af nyt ægteskab
 - 2.6.1.6. Den længstlevende ægtefælle sidder i uskiftet bo
 - 2.6.1.7. Skiftefritagelse
 - 2.6.2. Dødsboet behandles ikke i Danmark
 - 2.6.3. Indgåelse af nyt ægteskab efter skilsmisse
 - 2.7. Lovligt ophold, herunder dispensation
 - 2.8. Eventuel erklæring om kendskab til reglerne om familiesammenføring
 - 2.9. Evne til at handle fornuftsmæssigt
 - 2.10. Dobbeltvielse
- 3. Borgerlig vielse**
- 3.1. Vielsessted og -tidspunkt
 - 3.2. Vidner
 - 3.3. Vielsen
- 4. Prøvelses- og ægteskabsbøger samt vielser i godkendte trossamfund**
- 4.1. Prøvelsesbog
 - 4.2. Ægteskabsbog
 - 4.3. Prøvelses- og vielsesmyndighedens arkiv
 - 4.4. Kommunens udstedelse af vielsesattest når vielse er foretaget af et godkendt trossamfund eller af Baptistkirken i Danmark
- 5. Navneændring på bryllupsdagen**
- 5.1. Generelt om navneændring på bryllupsdagen
 - 5.2. Prøvelsesmyndighedens opgaver
 - 5.3. Vielsesmyndighedens opgaver
- 6. Nødvielser, proforma ægteskaber, arrangerede ægteskaber og tvangsægteskaber**
- 6.1. Nødvielser
 - 6.2. Proforma ægteskaber
 - 6.3. Tvangsægteskaber
- 7. Et ægteskabs gyldighed**
- 8. Civilstandsattest og ægteskabsattest til brug for vielse i udlandet**
- 9. Anerkendelse af udenlandske ægteskaber og anerkendelse af udenlandske partnerskaber mellem to personer af samme køn**
- 9.1. Generelt om udenlandske ægteskaber
 - 9.2. Betingelserne for at anerkende et udenlandsk ægteskab
 - 9.2.1. Dokumenter
 - 9.2.2. Generelt om betingelserne for at anerkende et udenlandsk ægteskab
 - 9.2.3. Oplysninger om vielsesregler i andre lande
 - 9.2.4. Nærmere om betingelserne for at anerkende et udenlandsk ægteskab
 - 9.2.4.1. Vielsesbemyndigelse
 - 9.2.4.2. Formkrav

- 9.2.4.3. Indgåelsen af ægteskabet må ikke stride mod grundlæggende danske retsprincipper (ordre public)
 - 9.2.4.3.1. Begge parter skal have været til stede ved vielsen
 - 9.2.4.3.2. Ægteskaber indgået af mindreårige
- 9.2.4.4. Ægteskabet er ugyldigt i det land, hvor det blev indgået
- 9.3. Situationer hvor dokumentation for et udenlandsk ægteskab ikke kræves fremlagt
- 9.4. Situationer hvor dokumentation for et udenlandsk ægteskab er fremlagt, men hvor myndigheden er i tvivl om dokumentets ægthed
- 9.5. Forelæggelse for Ankestyrelsen
- 9.6. Særligt om udenlandske ægteskaber og partnerskaber mellem to personer af samme køn

10. Omdannelse af registreret partnerskab til ægteskab

Bilag 1

Indledning

Denne vejledning henvender sig primært til prøvelses- og vielsemyndigheden i kommunerne. Vejledningen kan dog også være relevant for andre myndigheder, der behandler sager, hvor det kan være nødvendigt at tage stilling til, om et ægteskab indgået i udlandet kan anerkendes i Danmark.

I vejledningen beskrives sagsgangen i forbindelse med indgåelse af ægteskab, herunder om hvor man kan indgå ægteskab, hvem der har kompetence til at foretage vielser, hvilke dokumenter der er nødvendige for sagsbehandlingen, hvad betingelserne er for at blive gift, og hvordan sagen afsluttes efter vielsen m.v.

Vejledningen beskriver også kommunens opgaver i forbindelse med borgeres indgåelse af ægteskab i udlandet og behandlingen af sager om anerkendelse af udenlandske ægteskaber.

Herudover er der i vejledningen en beskrivelse af særlige emner som navneændring på bryllupsdagen, nødvielser, proforma ægteskaber og tvangsægteskaber m.v.

Reglerne om indgåelse af ægteskab findes i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning (herefter kaldet ægteskabsloven). Derudover er der i bekendtgørelse om indgåelse af ægteskab (herefter kaldet ægteskabsbekendtgørelsen) fastsat nærmere regler om fremgangsmåden m.v. ved indgåelse af ægteskab.

Fra den 15. juni 2012 er det muligt for par af samme køn at indgå ægteskab på samme måde som par af forskelligt køn. Reglerne i ægteskabsloven om indgåelse af ægteskab finder således også anvendelse på ægteskaber mellem to personer af samme køn. Efter denne dato er det ikke længere muligt at indgå registreret partnerskab i Danmark. Et allerede indgået partnerskab kan omdannes til et ægteskab. Der henvises til kapitel 10 om omdannelse.

Denne vejledning anvendes fra den 1. april 2016 og erstatter vejledning af 30. december 2015 om behandling af ægteskabssager. Vejledningens kapitel 2, punkt 2.2. om alderskravet, herunder dispensation og kapitel 9 om anerkendelse af udenlandske ægteskaber, særligt i forhold til anerkendelse af udenlandske ægteskaber indgået af mindreårige, er præciseret.

Kapitel 1

Hvem behandler en ægteskabssag, og hvilke dokumenter er nødvendige

1.1. Stedlig kompetence – hvor i landet skal sagen behandles

Det er parternes bopælskommune, der foretager prøvelse af ægteskabsbetingelserne (ægteskabslovens § 13, stk. 2). Bor parterne i forskellige kommuner, kan de selv vælge, hvilken kommune de vil sende ansøgningen til.

Hvis ingen af parterne har bopæl her i landet, foretages prøvelsen der, hvor en af parterne opholder sig (ægteskabslovens § 13, stk. 2).

Prøvelse kan uanset ovenstående foretages i en anden kommune, hvis prøvelsesmyndigheden dér accepterer det.

Er en af parterne statsborger i et af de andre nordiske lande, og bor en af parterne i Danmark, foretager kommunen prøvelsen for vedkommende. Hvis ingen af parterne bor i Danmark, sker prøvelsen efter loven i det land, hvor de(n) pågældende har statsborgerskab. Statsborgerlandets lov skal altid anvendes, hvis den pågældende anmoder derom (ægteskabsbekendtgørelsens § 7). Se også dette kapitel, punkt 1.3.

1.2. Bemyndigelse – hvem kan foretage borgerlige vielser

Efter ægteskabsloven er det formanden for kommunalbestyrelsen (borgmesteren), der har vielseskompetencen i kommunen. Borgmesteren kan skriftligt bemyndige ansatte i kommunens administration og medlemmer af kommunalbestyrelsen til på sine vegne at foretage vielser (ægteskabslovens § 18 og ægteskabsbekendtgørelsens § 12).

Afgåede borgmestre, afgåede kommunalbestyrelsesmedlemmer og tidligere ansatte i kommunens administration kan altså ikke bemyndiges til at foretage vielser. Der er heller ikke adgang til at meddele bemyndigelse til f.eks. borgmestre i andre kommuner.

En bemyndigelse til at foretage vielser bortfalder, når den bemyndigede fratræder sin hidtidige stilling.

Bemyndigelse kan gives enten via en stillingsfuldmagt eller ved en konkret bemyndigelse. En stillingsfuldmagt medfører, at den pågældende har en stående bemyndigelse til at foretage vielser. En konkret bemyndigelse kan enten gives som en stående bemyndigelse eller som en ad hoc bemyndigelse til at foretage en enkelt vielse af to bestemte parter.

Når en borgmester går af – uanset om dette sker i forbindelse med et valg eller før tid – bortfalder alle konkrete bemyndigelser. I så fald skal disse bemyndigelser, hvis den nye borgmester ønsker dette, fornyes. En stillingsfuldmagt bortfalder ikke ved et borgmesterskifte.

En vielse foretaget af en person, der ikke tilhører den personkreds, der kan bemyndiges til at foretage borgerlige vielser, er ugyldig. Af hensyn til parterne er det derfor yderst vigtigt, at borgmesteren kun bemyndiger personer, der med sikkerhed tilhører den bemyndigelsesberettigede personkreds (ansatte i kommunens administration og kommunalbestyrelsesmedlemmer).

Hvis der opstår tvivl om, hvem der kan bemyndiges, kan kommunen forelægge sagen for Ankestyrelsen. Styrelsen har dog ikke mulighed for at dispensere fra bemyndigelsesreglerne.

1.3. Digital selvbetjening, ægteskabserklæring og øvrige dokumenter til brug for prøvelse af ægteskabsbetingelserne

En ansøgning om prøvelse af ægteskabsbetingelserne skal indgives til kommunen ved anvendelse af den digitale løsning, som prøvelsesmyndigheden stiller til rådighed (digital selvbetjening) (ægteskabslovens

§ 58 d, stk. 1). Hvis en ansøgning ikke er indgivet digitalt, og hvis ansøgningen ikke er omfattet af undtagelserne herom i ægteskabslovens § 58 d, stk. 3 eller 4, afvises ansøgningen. Kommunens afgørelse om at afvise en ansøgning kan ikke påklages. Se også kapitel 2, punkt 2.1.2.

Er der særlige forhold, der gør, at parterne, der har anmodet om prøvelse af ægteskabsbetingelserne, ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening, jf. ægteskabslovens § 58 d, stk. 3, må kommunen ikke afvise anmodningen, men skal i stedet for tilbyde, at den kan indgives på anden måde.

Hvis kommunen eksempelvis har afvist en anmodning, der ikke er indgivet digitalt, og parterne derefter kontakter kommunen og oplyser, at de ikke skal eller kan anmode digitalt, må kommunen undersøge, om der kan foreligge særlige forhold.

Det er kommunen, der ud fra et konkret skøn vurderer, om der foreligger særlige forhold. Der skal i den forbindelse lægges vægt på parternes beskrivelse af egne evner og muligheder for at anvende it-værktøjer og eventuelle problemer med at søge om hjælp, ligesom kommunen ud fra en helhedsvurdering af parterne må bedømme, om de vil kunne ansøge digitalt efter modtagelse af hjælp hertil.

Særlige forhold kan for eksempel foreligge, hvor der er tale om parter med særlige handicap, såvel kognitiv som fysisk funktionsnedsættelse samt demens, parter, der mangler digitale kompetencer, visse socialt udsatte parter, parter med psykiske lidelser, hjemløse, parter med sprog vanskeligheder m.v., hvor hjælp eller medbetjening til den digitale ansøgning fra prøvelsesmyndighedens side konkret vurderes ikke at være en egnet løsning. Der vil således kunne være tale om, at der foreligger særlige forhold for nogle af de nævnte parter, der gør, at de ikke kan ansøge digitalt. Tilsvarende vil der også være parter fra de nævnte grupper, der kan ansøge digitalt, og derfor skal ansøge digitalt.

Særlige forhold vil eksempelvis også foreligge, hvor en part er indsat i fængsel eller er institutionsanbragt og af den grund ikke har adgang til en computer eller lignende digital platform, hvorfor parten ikke kan ansøge digitalt.

Det forekommer ofte, at to udenlandske statsborgere med bopæl i udlandet ønsker at blive gift i Danmark, f.eks. under et ferieophold. Udenlandske statsborgere med bopæl i udlandet kan ikke få NemID. Det samme gælder borgere på Færøerne. Dette skyldes, at man skal have et CPR-nummer for at få NemID. Da en digital anmodning om prøvelse af ægteskabsbetingelserne skal underskrives digitalt af begge parter, må det anses som et særligt forhold, at parterne ikke kan få NemID og derfor ikke kan anvende den digitale løsning. Det er tilstrækkeligt, at det kun er den ene part, der ikke kan få NemID.

Hvis parterne ikke har, men begge kan få udstedt NemID, skal kommunen bede dem om at anskaffe sig NemID. Hvis kommunen vurderer, at der foreligger særlige forhold, kan der dog ikke stilles krav herom.

Udover særlige forhold hos parterne kan der også helt ekstraordinært forekomme situationer, hvor omstændighederne ved ansøgningen eller hos kommunen gør, at der ikke kan ansøges digitalt. Der kan eksempelvis være tale om, at kommunens digitale selvbetjeningssystem ikke er indrettet til at håndtere en bestemt situation. Tilsvarende vil kommunen eksempelvis kunne anvise parterne en anden måde at ansøge på, hvis kommunens selvbetjeningssystem er ude af drift.

Når en ansøgning ikke skal indgives digitalt, skal ansøgningen indgives på en ægteskabserklæring (ægteskabsbekendtgørelsens § 2), der er godkendt af Ankestyrelsen.

Det er prøvelsesmyndigheden, der vurderer, om parterne skal fremlægge yderligere dokumenter til brug for prøvelsen, eksempelvis til brug for vurderingen af om parten er ugift, jf. kapitel 2, punkt 2.5.

For nordiske statsborgere, der skal prøves efter deres eget lands lovgivning, kan prøvelsesmyndigheden kræve, at retten til at indgå ægteskabet godtgøres ved prøvelsesattest/ægteskabsattest udstedt af statsborgerlandets myndigheder. Hvis parten kan fremvise en sådan attest, skal prøvelsesmyndigheden ikke foretage yderligere prøvelse for den pågældende (ægteskabsbekendtgørelsens §§ 7 og 8).

Ifølge de senest tilgængelige oplysninger fra de andre nordiske lande udstedes en sådan attest i Finland af en befolkningsregisterfører (borgerlig eller kirkelig myndighed), i Island af en sysselmand, en islandsk ambassade eller legation, i Norge af en borgerlig vigselsmand, Barne- og familiedepartementet, en norsk ambassade eller legation, og i Sverige af en skattemyndighed, Udenrigsdepartementet, en svensk ambassadør, gesandt eller konsul. Hvis kommunen er i tvivl om, hvorvidt en ægteskabsattest fra et af de andre nordiske lande er udstedt af den rette myndighed, kan kommunen kontakte det pågældende lands ambassade i Danmark.

Efter ægteskabsbekendtgørelsens § 8, stk. 2, må en nordisk attest ikke være mere end 4 måneder gammel, medmindre andet er bestemt i attesten.

Da bekendtgørelse om den mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige indgåede konvention indeholdende internationalprivatretlige bestemmelser om ægteskab, adoption og værgemål (herefter kaldet nordisk ægteskabskonvention) ikke finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn, kan prøvelse af om par af samme køn opfylder ægteskabsbetingelserne ikke ske på baggrund af en prøvelsesattest udstedt i de andre nordiske lande.

For par af samme køn gælder således, at prøvelsen må foretages efter dansk ret.

1.4. Dokumentation for parternes identitet m.v.

Begge parter skal fremlægge dokumentation for navn og fødselsdato.

Hvis kommunen er i tvivl om parternes identitet, kan kommunen kræve billedlegitimation forevist.

Hvis parten/parterne bor her i Danmark (eller i Grønland), vil oplysningerne om deres navne og fødselsdatoer som udgangspunkt fremgå af CPR. Parten/parterne skal derfor ikke fremvise fødsels-, navne- eller dåbsattester m.v. Er kommunen i tvivl om oplysningerne i CPR, kan kommunen dog bede om at parten/parterne fremviser deres attester m.v.

Et navn, der afviger fra eller ikke fremgår af CPR eller partens/parternes fødsels-, navne- eller dåbsattester, skal dokumenteres på anden måde (f.eks. vielsesattest, partnerskabsattest eller navnebevis).

Der bør som udgangspunkt ikke stilles krav om fremlæggelse af originale dokumenter, når det drejer sig om dokumenter, der er udstedt af danske myndigheder. Det er tilstrækkeligt at fremlægge kopier af dokumenterne eller scanne dokumenterne og sende dem til kommunen sammen med ansøgningen eller via e-mail. Andre dokumenter, herunder udenlandske dokumenter og eventuel oversættelse heraf, skal fremlægges i original.

Hvis parten/parterne bor i udlandet (eller på Færøerne) og ikke er registreret i CPR, skal navn og fødselsdato dokumenteres f.eks. ved at forevise pas.

Da asylansøgere m.v. ofte ikke er i besiddelse af et pas, kan deres identitet dokumenteres ved fremlæggelse af legitimationskort, udstedt af de danske udlændingemyndigheder. Hvis kommunen er i tvivl om en asylansøgers identitet, kan kommunen – med samtykke fra asylansøgeren – kontakte udlændingemyndighederne.

Om fremlæggelse af dokumentation for ikke at være gift (civilstandsattest) henvises til kapitel 2, punkt 2.5.

1.5. Oversættelser og tolkebistand

Kommunen kan bestemme, at dokumenter, der er nødvendige for prøvelsen, og som ikke er på dansk eller et andet nordisk sprog, skal oversættes. Udgiften hertil afholdes af parterne, uanset om de har bopæl her i landet eller ej. Kommunen kan også bestemme, at der skal indbetales et beløb til sikkerhed for betalingen. Dette gælder dog ikke, hvis parterne selv lader dokumenterne oversætte ved en uddannet translator el. lign. (ægteskabsbekendtgørelsens § 4, stk. 1).

Kommunen kan tilkalde en tolk, der er uddannet translator el. lign., hvis det er nødvendigt for prøvelsen. Udgiften hertil afholdes af parterne, hvis ingen af parterne har bopæl her i landet. Det gælder dog ikke, hvis parterne er nordiske statsborgere eller asylansøgere, der opholder sig her i landet under behandlingen af deres ansøgning om asyl (ægteskabsbekendtgørelsens § 4, stk. 2). I disse tilfælde afholdes udgiften til tolkebistand af kommunen. Kommunen kan også i relation til tolkebistand bestemme, at der skal indbetales et beløb til sikkerhed for betalingen.

Også under vielsen kan borgmesteren tilkalde en tolk, der er uddannet translator el. lign., hvis en af parterne ikke forstår dansk (ægteskabsbekendtgørelsens § 17). Med hensyn til udgifterne til tolkebistanden gælder de samme regler som ved tolkebistand under prøvelsen (ægteskabsbekendtgørelsens § 21, stk. 2).

Hvis det er muligt at behandle sagen på betryggende vis uden oversættelser eller med tolkbistand, f.eks. fordi kommunens medarbejdere behersker det fremmede sprog, er det ikke nødvendigt at lade dokumenter oversætte eller tilkalde en tolk, der er uddannet translator el. lign.

1.6. Gebyr

Ved indgivelse af en anmodning om prøvelse af ægteskabsbetingelserne betales 500 kr., hvis ingen af parterne har bopæl her i landet (ægteskabslovens § 13, stk. 3).

Kapitel 2

Ægteskabsbetingelserne

2.1. Ægteskabsbetingelserne generelt

Ægteskabsbetingelserne er de betingelser, som parterne skal opfylde, for at kommunen kan afslutte prøvelsen og eventuelt udstede en prøvelsesattest. Herefter kan parterne blive gift.

En udlænding, der ønsker at indgå ægteskab her i landet, skal opfylde de danske ægteskabsbetingelser, også selvom der gælder andre ægteskabsbetingelser i det land, som udlændingen stammer fra eller bor i.

For nordiske statsborgere gælder dog den nordiske ægteskabskonvention, hvorefter ægteskabsbetingelserne skal prøves efter dansk ret, hvis en af parterne er bosat i Danmark. Hvis dette ikke er tilfældet, foretages prøvelsen efter reglerne i det land, hvor den pågældende har statsborgerskab. Opfyldelse af disse ægteskabsbetingelser skal dokumenteres ved fremlæggelse af en prøvelses- eller ægteskabsattest, der er udstedt af en kompetent myndighed i statsborgerlandet.

For andre end nordiske statsborgere, som har bopæl i et af de nordiske lande, kan en prøvelses- eller ægteskabsattest, der er udstedt af en kompetent myndighed i et andet nordisk land, dokumentere, at ægteskabsbetingelserne er opfyldt.

En prøvelses- eller ægteskabsattest udstedt af et andet nordisk lands skal fremlægges i original og kan derfor ikke sendes digitalt til kommunen.

I nogle tilfælde kan kommunen dispensere fra visse af ægteskabsbetingelserne. Mulighederne for at give dispensation gennemgås nedenfor.

2.1.1. Dispensation fra ægteskabsbetingelser

Hvis en part ikke opfylder en ægteskabsbetingelse, som kommunen kan dispensere fra, skal kommunen af sig selv tage stilling til, om der er grundlag for at dispensere fra betingelsen. Dispensation fra en ægteskabsbetingelse forudsætter altså ikke, at parten indgiver en formel ansøgning om dispensation.

Der kan dispenseres fra følgende ægteskabsbetingelser:

- 1) Alderskravet (se dette kapitel, punkt 2.2).
- 2) Samtykke fra forældre/værge (se dette kapitel, punkt 2.3).
- 3) Skifte af dødsbo (se dette kapitel, punkt 2.6).
- 4) Lovligt ophold (se dette kapitel punkt 2.7).

Hvis en eller begge parter tidligere har været gift, og ægteskabet er opløst ved skilsmisse m.v. i udlandet eller ved dødsfald i udlandet, skal kommunen tage stilling til, om den udenlandske skilsmisse/dødsfald m.v. kan anerkendes efter dansk ret i relation til ægteskabsbetingelsen om, at begge parter skal være ugifte (ægteskabslovens § 9). Behandlingen af dette spørgsmål foretages på samme måde som ved behandlingen af spørgsmål om dispensation fra en eller flere af de fire ovennævnte ægteskabsbetingelser.

Mener kommunen, at der skal gives dispensation fra en ægteskabsbetingelse, eller at en udenlandsk skilsmisse eller et udenlandsk dødsfald kan anerkendes, behøver kommunen ikke at give parterne særskilt besked herom. Dispensationen m.v. er indeholdt i afgørelsen af, at ægteskabsbetingelserne er opfyldt. Der er ikke behov for, at kommunen særskilt noterer, at der er dispenseret fra en ægteskabsbetingelse. Omvendt er der ikke noget til hinder for, at kommunen i sagen noterer, at den har givet en dispensation eller anerkendt en udenlandsk skilsmisse eller dødsfald.

2.1.2. Klage over afslag på dispensation fra en ægteskabsbetingelse

Kommunernes afgørelser om afslag på at udstede prøvelsesattest, fordi ægteskabsbetingelserne ikke er opfyldt, skal som udgangspunkt meddeles skriftligt og være begrundet. Kommunens afslag kan ikke indbringes for højere administrativ myndighed, medmindre kommunen ved afslaget samtidig har afslået at dispensere fra en ægteskabsbetingelse, jf. ovenfor dette kapitel punkt 2.1.1.

Har kommunen afslået at dispensere fra en ægteskabsbetingelse, kan denne afgørelse påklages til Ankestyrelsen. Det samme gælder kommunens afslag på anerkendelse af en udenlandsk skilsmisse m.v. til brug for prøvelse af ægteskabsbetingelserne

Sådanne afslag skal derfor også indeholde en klagevejledning, der f.eks. kan udformes sådan:

”Du kan klage over afgørelsen. Hvis du vil klage, skal du sende klagen til kommunen. Vi sender din klage og resten af sagen til Ankestyrelsen, som så behandler din klage.”

En klage indgives således til den kommune, der har truffet afgørelsen. Kommunen videresender klagen og sagens akter til Ankestyrelsen.

Klageadgangen fremgår af ægteskabslovens § 58 b, stk. 1. Der er ikke nogen tidsmæssige frister for at klage over en afgørelse. Det fremgår af ægteskabsbekendtgørelsens § 24, at klager over kommunens afgørelser efter lovens § 1 a (aldersdispensation), § 4 (dispensation fra samtykke fra forældre/værge), § 10, stk. 2, (dispensation fra betingelsen om skifte af dødsbo) og § 11 a, stk. 2, (dispensation fra betingelsen om lovligt ophold) samt klager over afgørelser om anerkendelse af udenlandske skilsmisser til brug for prøvelsen af ægteskabsbetingelserne skal indgives til kommunen, der videresender klagen og sagens akter til Ankestyrelsen.

Det fremgår af ægteskabsbekendtgørelsens § 25, at kommunen kan genoptage behandlingen af en sag, der er omfattet af ægteskabsbekendtgørelsens § 24, hvis:

- 1) klagen indeholder en anmodning, som prøvelsesmyndigheden ikke har taget stilling til,
- 2) klagen indeholder væsentlige nye oplysninger,
- 3) der foreligger væsentlige oplysninger, som prøvelsesmyndigheden ikke har taget stilling til, eller
- 4) der er begået sagsbehandlingsfejl, der kan have betydning for afgørelsen.

Hvis kommunen beslutter at genoptage behandlingen af en sag, der er omfattet af ægteskabsbekendtgørelsens § 24, kan klageren påklage kommunens beslutning om at genoptage sagen til Ankestyrelsen, jf. ægteskabsbekendtgørelsens § 25, stk. 2.

2.2. Alderskravet, herunder dispensation

Efter ægteskabsloven skal man være fyldt 18 år for at indgå ægteskab (§ 1 a).

Kommunen kan dog give tilladelse (dispensation) til, at en person under 18 år indgår ægteskab. Kommunen kan herved fastsætte vilkår om, at den unge trods ægteskabet fortsat er mindreårig og dermed umyndig, indtil det fyldte 18. år.

Kommunens afgørelse om aldersdispensation kan påklages til Ankestyrelsen, jf. dette kapitel, punkt 2.1.2.

En afgørelse om aldersdispensation træffes altid ud fra en konkret vurdering af den enkelte sag. Det er uden betydning for adgangen til dispensation, hvem af parterne der er under 18 år.

Hvis én af parterne er under 15 år, gives der ikke dispensation. Dette skyldes, at den seksuelle lavalder er 15 år, jf. § 222 i straffeloven. Der gives efter praksis som udgangspunkt heller ikke dispensation, hvis begge parter er under 18 år, medmindre der foreligger særlige omstændigheder (se nedenfor). Jo tættere en af parterne er på at fylde 18 år, jo mere taler det for at give dispensation.

Efter praksis kan kommunen normalt dispensere fra alderskravet, hvis én eller flere af følgende betingelser er opfyldt, medmindre der foreligger særlige omstændigheder (se nedenfor):

– Den ene part er fyldt 18 år, og den anden part er fyldt 15 år, og parret har eller venter et barn sammen. Det er uden betydning, om manden er biologisk forælder til barnet. Det afgørende er, at mandens faderskab til barnet er fastslået.

– Den ene part er fyldt 18 år, og den anden part er fyldt 16 år, og parret bor sammen i egen bolig. Et værelse hos en af parternes forældre eller andre nære familiemedlemmer betragtes ikke som fælles, selvstændig bolig. Som udgangspunkt er det heller ikke tilstrækkeligt, at parterne har udsigt til at få en fælles, selvstændig bolig. Hvis parterne har en fælles, selvstændig bolig, lægges der også vægt på parternes situation i øvrigt, særligt deres økonomiske situation – parterne skal kunne bevare boligen. Endelig ses der på forholdets stabilitet – hvor længe de har kendt hinanden m.v.

– Den ene part er fyldt 18 år, og den anden part er fyldt 17 år. Der er ikke noget til hinder for at give dispensation fra det tidspunkt, hvor parten fylder 17 år, sådan at parterne kan indgå ægteskab, så snart den pågældende part fylder 17 år.

Fra praksis kan nævnes følgende sager:

Sag nr. 1:

Kvinden var 14 år og 3 måneder og gravid. Manden var 20 år og 7 måneder. Parret boede ikke sammen, men agtede at flytte sammen. Kvinden var skoleelev, og manden var arbejdsmand. Parterne fik afslag på dispensation under henvisning til kvindens alder. Sagen blev forelagt for politiet, der undlod at rejse tiltale mod manden for overtrædelse af straffelovens § 222.

Sag nr. 2:

Kvinden var 15 ½ år og studerende med en månedlig indtægt på 1.000 kr. Kvinden var ikke gravid. Manden var 23 år og havde en månedlig indtægt på 10.800 kr. Parret havde ikke fælles bolig. Parterne fik afslag på dispensation.

Sag nr. 3:

Kvinden var 16 år og 1 måned og ikke gravid. Manden var 21 år. Hun var skoleelev, og han var studerende med en indtægt på ca. 2.700 kr. om måneden. Parret havde ikke fælles bolig, men de havde mulighed for at få en bolig sammen med mandens bror. Parterne fik afslag på dispensation.

Hvis der foreligger **særlige omstændigheder**, f.eks. at en part er umoden og derfor ikke forstår betydningen af at indgå ægteskabet, bør kommunen - af hensyn til den mindreårige part - afslå at give dispensation, selvom betingelserne ovenfor for at dispensere er opfyldt.

Hvis en part er tvunget eller presset til at indgå ægteskabet, tilsiger beskyttelsen af den mindreårige og hensynet til den mindreåriges bedste, at kommunen altid skal afslå at give dispensation. Tvangsægteskaber m.v. er nærmere beskrevet i kapitel 6.

Omvendt kan kommunen også give dispensation, selvom betingelserne efter praksis ikke er opfyldt.

Hvis kommunen er i tvivl om, hvorvidt der bør meddeles dispensation eller ej, bør kommunen afholde en samtale med parterne. Samtalen kan tjene til belysning af parternes forhold m.v., herunder hvad der er bedst for den mindreårige. Samtalen kan også anvendes til at rådgive parterne om betydningen af ægteskabet samt om de muligheder, som parterne har for at få hjælp og støtte fra kommunen eller andre.

Kommunen kan vælge at afholde samtalen med kun den ene part, f.eks. hvis der er mistanke om, at parten er udsat for tvang eller et utilbørligt pres til at indgå ægteskabet.

Der er ikke noget til hinder for, at en medarbejder fra en anden del af kommunens forvaltning afholder samtalen eller deltager i den. Det kan f.eks. være en psykolog eller en medarbejder, der beskæftiger sig med den sociale lovgivning eller med integration.

Afgørelser om aldersdispensation træffes efter ovennævnte retningslinjer, også selvom en part stammer fra eller bor i et land, hvor ægteskabsalderen er lavere end i Danmark, eller hvor det er almindeligt at indgå ægteskab i en tidligere alder.

Når kommunen modtager en ansøgning om prøvelse af ægteskabsbetingelserne (en ægteskabs-erklæring), og én eller begge parter er under 18 år, bør kommunen altså undersøge følgende:

- Om parterne har eller venter et barn sammen.
- Hvor længe parterne har kendt hinanden.
- Parternes boligsituation, herunder om de har en fælles, selvstændig bolig.
- Parternes indkomstforhold.

Efter værgemålsloven bliver unge under 18 år, der har indgået ægteskab, myndige (§ 1, stk. 1). Dette indebærer bl.a., at de fra vielsestidspunktet kan råde over deres formue.

Der kan forekomme situationer, hvor det ikke er forsvarligt, at en ung ved ægteskabet selv får rådighed over sin formue, men hvor det alligevel er rimeligt at give tilladelse til ægteskab.

Når kommunen giver dispensation fra alderskravet på 18 år, kan kommunen derfor fastsætte vilkår om, at parten trods ægteskabet fortsat er mindreårig og dermed umyndig indtil det fyldte 18. år. Dette betyder, at parten forbliver under værgemål.

Bestemmelsen er kun relevant, når den mindreårige part har en større formue, og der er risiko for, at formuen ikke vil blive administreret forsvarligt af den mindreårige part.

Der er ikke kendskab til sager, hvor dette vilkår er blevet anvendt, og det må antages, at anvendelsesområdet for bestemmelsen er meget snævert.

Selvom kommunen giver dispensation fra alderskravet, må parterne kun indgå ægteskab med hinanden, hvis de øvrige ægteskabsbetingelser er opfyldt.

2.3. Samtykke fra forældre eller værge, herunder dispensation

2.3.1. Forældresamtykke

Den, som er under 18 år og ikke tidligere har været gift, må ikke indgå ægteskab uden forældrenes samtykke (ægteskabslovens § 2). Hvis kun den ene af forældrene har forældremyndigheden, er det tilstrækkeligt, at denne forælder giver samtykke til ægteskabet. Hvis ingen af forældrene har (del i) forældremyndigheden, kræves samtykke fra den eller dem, der har forældremyndigheden.

Der skal fremlægges dokumentation for, hvem der har forældremyndigheden. For børn født efter den 1. juli 2004 registreres etablering og ændring af forældremyndighed i CPR, og kommunen kan derfor undersøge, om der er oplysninger herom i CPR. Hvis barnet er født før 1. juli 2004, eller hvis det i øvrigt

ikke fremgår af CPR, hvem der har forældremyndigheden, skal parterne fremlægge dokumentation for forældremyndigheden.

Hvis der er fælles forældremyndighed, og den ene forældremyndighedsindehaver er sindssyg, åndssvag, eller hvis erklæring fra den ene forældremyndighedsindehaver ikke kan indhentes uden særlig vanskelighed eller forsinkelse, er samtykke fra den anden forældremyndighedsindehaver tilstrækkeligt.

Grunden til, at kun den ene af forældrenes samtykke foreligger, eller at der ikke foreligger et forældresamtykke, skal oplyses over for prøvelsesmyndigheden, og kommunen skal herefter foretage en nærmere undersøgelse af oplysningen.

Hvis det efter dansk ret anerkendes, at en part efter udenlandsk ret ikke er undergivet forældremyndighed, skal parten ikke have samtykke fra forældrene til at indgå ægteskab i Danmark.

En part, der er fyldt 18 år, skal ikke have samtykke fra sine forældre til at indgå ægteskab i Danmark, selvom parten efter loven i sit bopælsland skal have forældresamtykke til indgåelse af ægteskab.

Samtykket skal gælde ægteskab med en bestemt person. Samtykket skal være afgivet inden for de seneste fire uger.

2.3.2. Værgesamtykke

Den, som er under værgemål efter værgemålslovens § 5 eller under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, må ikke indgå ægteskab uden værgens samtykke (ægteskabslovens § 3). Ved samværgemål kræves ikke samtykke fra samværgen (værgemålslovens § 7).

Samtykke kræves, selv om den pågældende tidligere har været gift.

Der skal fremlægges dokumentation for, hvem der er værge for den pågældende part. Afgørelser om værgemål fremgår i et vist omfang af CPR; i så fald behøver parterne ikke fremlægge dokumentation for værgemålet.

Samtykket skal gælde ægteskab med en bestemt person. Samtykket skal være afgivet inden for de seneste fire uger.

2.3.3. Dispensation fra kravet om samtykke fra forældre eller værge

Nægter forældremyndighedsindehaveren eller værgen at give samtykke til ægteskabet, kan kommunen give tilladelse til ægteskabet, hvis der ikke er rimelig grund til nægtelsen. Afgørelsen er skønsmæssig; i praksis er der bl.a. lagt vægt på, om parterne har eller venter barn, og om de har egen bolig samt betryggende personlige og økonomiske forhold. Der lægges også vægt på, om parten forstår betydningen af ægteskabet. Dette svarer i hovedtrækkene til kriterierne for at give aldersdispensation, jf. dette kapitel, punkt 2.2.

Kommunens afgørelse om dispensation fra kravet om samtykke fra forældre eller værge kan påklages til Ankestyrelsen, jf. dette kapitel, punkt 2.1.2.

2.4. Ægteskab mellem nærtbeslægtede, herunder tilladelse

2.4.1. Slægtninge i ret op- og nedstigende linje samt søskende

Ægteskab må ikke indgås mellem slægtninge i ret op- og nedstigende linje eller mellem søskende (ægteskabslovens § 6).

Forbuddet mod ægteskab gælder f.eks. ægteskab mellem mor og søn og mellem bedstefar og barnebarn.

Forbuddet gælder også mellem søskende, herunder halvsøskende, også selvom de ikke er opvokset sammen.

I relation til **adopterede børn** bemærkes, at forbuddet gælder i forhold til adoptivbarnets biologiske slægt, og ikke i forhold til adoptivslægten.

Adoptant og adoptivbarn må dog ikke indgå ægteskab med hinanden, så længe adoptivforholdet består, (ægteskabslovens § 8).

Ønsker adoptant og adoptivbarn at indgå ægteskab med hinanden, kan de søge Ankestyrelsen om at ophæve adoptivforholdet (adoptionslovens § 18).

Der kan ikke dispenseres fra forbuddet.

2.4.2. Ægteskab mellem personer hvor den ene har været gift med den andens slægtning i ret op- eller nedstigende linje

Ægteskab må ikke uden tilladelse fra Ankestyrelsen indgås mellem personer, hvor den ene har været gift med den andens slægtning i ret op- eller nedstigende linje. Er der fællesbørn i det tidligere ægteskab, må tilladelsen kun gives, såfremt hensynet til børnene ikke taler derimod (ægteskabslovens § 7).

Forbuddet omfatter f.eks. ægteskab mellem stedfar og steddatter, hvor stedfaren har været gift med steddatterens mor. Det gælder også mellem svigermor og svigersøn, men ikke ægteskab mellem svoger og svogerinde.

2.5. Begge parter skal være ugifte

Den, som tidligere har indgået ægteskab eller har været part i et registreret partnerskab, må ikke indgå ægteskab, så længe det tidligere ægteskab eller registrerede partnerskab består (ægteskabslovens § 9).

Kommunen kan derfor kræve, at en part dokumenterer,

- at parten aldrig har været gift eller har indgået registreret partnerskab, eller
- at et eventuelt ægteskab eller registreret partnerskab er opløst ved skilsmisse/omstødelse/annullation eller død.

En separation er ikke en opløsning af et ægteskab. Så længe en part er separeret, må parten ikke indgå nyt ægteskab.

2.5.1. Dokumentation for at en part aldrig har været gift, herunder civilstandsattester

Parten har ingen relevant tilknytning til udlandet:

Opfyldelse af betingelsen om at være ugift for parter, der ikke har nogen relevant tilknytning til udlandet, prøves normalt således:

- Parten underskriver under strafansvar ægteskabserklæringen.

– Kommunen undersøger oplysninger om parten i CPR.

Dette gælder for parter, der har boet i Danmark hele deres voksne liv.

Parten har relevant tilknytning til udlandet:

For parter, der ikke har boet i Danmark hele deres voksne liv, kan kommunen kræve, at parterne fremlægger en erklæring fra den kompetente udenlandske myndighed om, at den pågældende ikke har indgået ægteskab i det pågældende land.

Erklæring om, at en part ikke har indgået ægteskab, benævnes ofte ”civilstandsattest”, men den kan have andre navne og udformninger. I det følgende kaldes alle sådanne erklæringer m.v. ”civilstandsattest”. Attesten indeholder normalt oplysninger om partens civilstand, f.eks. gift, ugift, enke/enkemand.

Civilstandsattester udstedes ofte af folkeregistreringsmyndigheder, fødselsmyndigheder eller lignende. På www.ast.dk findes oplysninger om fremskaffelse af civilstandsattester fra enkelte lande, i det omfang Ankestyrelsen har sikre oplysninger herom.

I stedet for en civilstandsattest kan der være tale om en erklæring om partens civilstand fra en kompetent myndighed i det pågældende land.

Civilstandsattester, erklæringer og andre dokumenter fra udenlandske myndigheder skal forelægges i original og kan derfor ikke sendes digitalt til kommunen.

Det er ikke alle lande, der udsteder civilstandsattester for statsborgere fra andre lande. I så fald bør det i stedet overvejes at bede parten fremlægge de oplysninger om partens civilstand, som udlændingemyndighederne i det land, hvor parten aktuelt bor eller opholder sig, er i besiddelse af.

Hvis det ikke er muligt for parten at fremskaffe nogen form for dokumentation for, at vedkommende er ugift, oplyser parten under strafansvar med sin underskrift på ægteskabserklæringen, at vedkommende er ugift.

Ægtheden af en civilstandsattest m.v. skal bekræftes. Dette er dog ikke nødvendigt, hvis kommunen er vant til at se civilstandsattester, der er udstedt af den pågældende myndighed. Se mere herom i vejledning om dokumentation for ægtheden af familieretlige dokumenter fra udlandet. Vejledningen er på www.ast.dk.

2.5.1.1. Hvornår kræves civilstandsattest fremlagt

Der stilles ikke krav om, at en part med relevant tilknytning til udlandet altid fremlægger en civilstandsattest, men kommunen kan altid kræve en civilstandsattest fremlagt.

Følgende forhold kan begrunde, at kommunen kræver, at en part fremlægger en civilstandsattest:

- Parten bor ikke i Danmark.
- Konkret mistanke om, at parten er eller har været gift.
- Stikprøve.

Det beror på en konkret vurdering, om kommunen kræver fremlagt en civilstandsattest.

Kommunen kan kræve civilstandsattest fra følgende lande:

- Lande, hvor parten har eller har haft bopæl.
- Lande, hvor parten har eller har haft ophold.
- Lande, hvor parten har eller har haft statsborgerskab.

Dette kan illustreres ved følgende eksempel:

En thailandsk statsborger, der midlertidigt opholder sig i Tyskland, ønsker at indgå ægteskab i Danmark med en tysk statsborger, der bor i Tyskland. Kommunen kan kræve fremlagt følgende civilstandsattester:

Fra den tyske statsborger:

- Civilstandsattest fra Tyskland.

Fra den thailandske statsborger:

- Civilstandsattest fra Thailand.
- Civilstandsattest fra Tyskland (Der vil her næppe være tale om en civilstandsattest, men om eventuelle oplysninger om partens civilstand fra f.eks. de tyske udlændingemyndigheder).

2.5.1.2. Hvornår kan civilstandsattest ikke kræves fremlagt

I følgende situationer kan kommunen ikke kræve, at parten fremlægger civilstandsattest:

- Parten er flygtning eller asylansøger.
- Det er umuligt for parten at fremskaffe en civilstandsattest.
- Det er meget vanskeligt eller byrdefuldt for parten at fremskaffe en civilstandsattest.

Parten er flygtning eller asylansøger:

Man kan bl.a. opnå flygtningestatus i Danmark, hvis udlændingemyndighederne anerkender, at man er forfulgt af myndighederne i sit hjemland; disse personer betegnes flygtninge. En asylansøger er ikke en flygtning, men en person, der anmoder om at blive anerkendt som flygtning, fordi den pågældende mener sig forfulgt af myndighederne i sit hjemland; dvs. at de danske udlændingemyndigheder endnu ikke har taget stilling til denne anmodning.

På grund af risikoen for (yderligere) forfølgelse, kan man ikke kræve, at en flygtning eller asylansøger kontakter myndighederne i det land, som den pågældende er flygtet fra. Af samme grund må danske myndigheder heller ikke kontakte de pågældende myndigheder for at få oplysninger om parten. Det gælder i særlige tilfælde også, selvom parten efterfølgende er blevet dansk statsborger.

Dette gælder dog ikke, hvis parten flere gange har rejst til det land, hvorfra parten er flygtet, efter parten har opnået flygtningestatus i Danmark, eller hvis parten giver samtykke til det.

Oplysninger om, hvorvidt en part er flygtning eller asylansøger, kan findes på UdlændingeInformations-Portalen (UIP) på www.nyidanmark.dk.

Der er ikke noget til hinder for at kræve civilstandsattest fra lande, som en flygtning eller asylansøger har boet i, men som den pågældende ikke er flygtet fra.

Umuligt for parten at fremskaffe en civilstandsattest:

Det er ikke alle lande, der udsteder civilstandsattester, og selvom et land udsteder civilstandsattester, er det ikke sikkert, at de udstedes for alle, der har en tilknytning til landet. Civilstandsattester kan f.eks. være forbeholdt landets egne statsborgere eller parter med permanent opholdstilladelse.

I så fald bør det i stedet overvejes at bede parten fremlægge de oplysninger om partens civilstand, som udlændingemyndighederne i det land, hvor parten aktuelt bor eller opholder sig, er i besiddelse af.

Det er parten, der skal dokumentere, at parten ikke kan få udstedt en civilstandsattest fra det pågældende land. Dette kan eksempelvis dokumenteres ved en udtalelse fra landets myndigheder, den danske ambassade i det pågældende land eller det pågældende lands ambassade i Danmark. Hvis parten ikke kan fremskaffe dokumentationen herfor, kan kommunen være behjælpelig hermed – eksempelvis ved at kommunen ringer til myndighederne eller den danske ambassade i det pågældende land.

Meget vanskeligt eller byrdefuldt for parten at fremskaffe en civilstandsattest:

I nogle tilfælde kan det tage tid for en part at fremskaffe en civilstandsattest fra udlandet, og parten vil måske også skulle betale et gebyr for attesten. Dette er dog ikke til hinder for at kræve civilstandsattest fremlagt.

I nogle situationer kan det imidlertid være meget vanskeligt eller byrdefuldt for parten at fremskaffe en civilstandsattest. Det er parten, der skal dokumentere, at det vil være meget vanskeligt eller byrdefuldt at fremskaffe en civilstandsattest. I så fald bør kommunen efter et konkret skøn undlade at kræve attesten fremlagt. Som eksempler på dette kan nævnes:

- Den udenlandske myndighed reagerer ikke på henvendelser om udstedelse af civilstandsattest.
- Udstedelse af civilstandsattest forudsætter personligt fremmøde hos en udenlandsk myndighed i et fjernliggende land. (Det skal dog her undersøges, om parten i stedet kan møde på det pågældende lands ambassade i Danmark eller et andet sted i Europa).

2.5.2. Dokumentation for ophør af ægteskab (skilsmisse, død m.v.)

2.5.2.1. Skilsmisse og dødsfald i Danmark

Hvis det fremgår af CPR, at en parts tidligere ægteskab er ophørt ved skilsmisse meddelt af Statsforvaltningen (tidligere statsamterne og Københavns Overpræsidium), Rigsombudsmanden i Grønland eller Rigsombudsmanden på Færøerne, behøver parten ikke at fremlægge bevillingen.

Hvis det fremgår af CPR, at en parts ægteskab er ophørt ved dansk dom til skilsmisse eller omstødelse, behøver parten ikke at fremlægge dommen.

Ønsker en ægtefælle at indgå nyt ægteskab, inden en skilsmissemiddom er registreret i CPR, dokumenteres skilsmissemiddom ved en udskrift af dommen. Byretten skal have påtegnet dommen om, at den ikke er anket (ankepåtegning). I stedet for ankepåtegning kan der forevises bevis for, at den tidligere ægtefælle har

givet afkald på anke, eller for at anken vil blive begrænset til at gælde vilkårene for skilsmissen. Dette er dog ikke nødvendigt, hvis det fremgår af dommen, at den tidligere ægtefælle har erklæret sig indforstået med påstanden om skilsmisse, også selv om ægtefællen ikke har været indforstået med vilkårene for skilsmissen.

Hvis en parts tidligere ægtefælle er død, og dødsfaldet er registreret i CPR, behøver den længstlevende ægtefælle ikke at fremlægge dokumentation for dødsfaldet. I andre tilfælde dokumenteres dødsfaldet ved dødsattest eller attest fra skifteretten.

Er dødsfaldet fastslået ved dødsformodningsdom, skal der fremlægges en udskrift af dommen med ankepåtegning som ved skilsmisседомme, der endnu ikke er registreret i CPR.

2.5.2.2. Skilsmisse, dødsfald m.v. i de nordiske lande

Hvis det tidligere ægteskab er opløst ved dom til skilsmisse eller omstødelse afsagt i Finland, Island, Norge eller Sverige, skal der forevises en original domsudskrift eller en genpart bekræftet af retten forsynet med erklæring om, at dommen er retskraftig (dvs. endelig).

Er det tidligere ægteskab opløst ved islandsk eller norsk skilsmissebevilling, skal der fremlægges den originale bevilling eller en genpart som er bekræftet af den udstedende myndighed.

Hvis ægteskabet er opløst ved dødsfald, skal den originale dødsattest eller lignende fremlægges.

2.5.2.3. Skilsmisse og dødsfald uden for Norden

I det følgende gennemgås de betingelser, der skal være opfyldt, for at kommunen kan anerkende, at et ægteskab er opløst ved en udenlandsk skilsmisse (uden for Norden) eller ved at den ene af ægtefællerne er afdød ved døden i udlandet (uden for Norden).

Kommunen kan kræve, at udenlandske (dog ikke nordiske) skilsmisse- og dødsfaldsdokumenter oversættes til dansk ved en uddannet translatør el. lign. Den uddannede translatør el. lign. kan være dansk eller udenlandsk. Da udenlandske dokumenter skal forelægges i original, kan dokumenterne og oversættelse heraf ikke sendes digitalt til kommunen.

Udgifterne til oversættelse afholdes af parterne, uanset om de har bopæl her i landet eller ej. Se også kapitel 1, punkt 1.5.

Hvis det er muligt at behandle sagen på betryggende vis uden oversættelse af dokumenterne, f.eks. fordi kommunens medarbejder behersker det fremmede sprog, er det ikke nødvendigt at lade dokumenterne oversætte.

2.5.2.3.1. Generelle dokumentationskrav

Som dokumentation for en udenlandsk skilsmisse eller at ægteskabet er opløst ved, at den ene af ægtefællerne er afdød ved døden i udlandet, skal der fremlægges følgende dokumenter:

- Det originale dokument eller en original genpart eller udskrift, der er bekræftet af den myndighed, der har udstedt det originale dokument.
- Retskraftpåtegning.
- Oversættelse af dokumentet med alle påtegninger.

Ved en retskraftpåtegning dokumenteres det, at en afgørelse (normalt en dom) er endelig, det vil sige, at den ikke kan ankes, eller at den ikke er anket inden udløbet af ankefristen.

Dødsattester udstedes i mange lande af administrative myndigheder. Hvis en dødsattest er udstedt af en administrativ myndighed, skal den ikke forsynes med retskraftpåtegning.

Legaliseringspåtegning eller apostillepåtegning:

Danske myndigheder bør som udgangspunkt altid sikre sig, at dokumenter, der er af væsentlig betydning for afgørelsen af en sag, og som er udstedt af udenlandske myndigheder, er ægte. Dette gælder ikke kun dokumenter, der anvendes i ægteskabssager.

Der findes et vidt udstrakt internationalt samarbejde om bekræftelse af ægtheden af dokumenter, der skal anvendes i andre lande. I vejledning om dokumentation for ægtheden af familieretlige dokumenter fra udlandet er det nærmere beskrevet, hvordan man bekræfter ægtheden af et udenlandsk familieretligt dokument. Vejledningen er på www.ast.dk.

Hvis en part er flygtning eller asylansøger, kan kommunen ikke kræve, at parten fremlægger dokumenter fra det land, som den pågældende er flygtet fra, jf. dette kapitel, punkt 2.5.1.2. Det gælder også, selvom flygtningen har opnået dansk indfødsret.

Dette gælder dog ikke, hvis parten flere gange har rejst til det land, hvorfra parten er flygtet, efter parten har opnået flygtningestatus i Danmark. Det gælder heller ikke, hvis parten er blevet skilt i det land, hvor parten er flygtet fra, efter parten har fået flygtningestatus i Danmark, forudsat at parten selv har anlagt skilsmisssagen eller aktivt deltaget i behandlingen af den.

2.5.2.3.2. Særlige krav til anerkendelse af udenlandske skilsmisser

Sager omfattet af Haagerkonventionen om anerkendelse af skilsmisser:

Danmark har tiltrådt Haagerkonventionen af 1. juni 1970 om anerkendelse af skilsmisse og separation. Efter konventionen skal Danmark som udgangspunkt anerkende skilsmisser fra de lande, der har tiltrådt konventionen, hvis konventionens betingelser for anerkendelse er opfyldt.

Efter konventionens artikel 2 skal skilsmisser fra et land, der har tilsluttet sig konventionen, som udgangspunkt anerkendes i Danmark, når en af følgende betingelser var opfyldt den dag, sagen blev rejst i den stat, hvor skilsmissen eller separationen er meddelt:

- 1) Den ægtefælle, fra hvem skilsmisse eller separation søgtes, havde bopæl der.
- 2) Sagsøgeren/ansøgeren havde bopæl der, og en af følgende yderligere betingelser var opfyldt:
 - a) Sådan bopæl havde bestået i mindst et år, umiddelbart før sagen blev rejst.
 - b) Ægtefællernes sidste fælles bopæl var der.
- 3) Begge ægtefæller var statsborgere i denne stat.
- 4) Sagsøgeren/ansøgeren var statsborger i denne stat, og en af følgende yderligere betingelser var opfyldt:
 - a) Sagsøgeren/ansøgeren havde bopæl der.
 - b) Sagsøgeren/ansøgeren havde haft sin bopæl der i en sammenhængende periode på et år, som i hvert fald delvis falder inden for de sidste to år, før sagen blev rejst.
- 5) Den, der søger skilsmisse, var statsborger i denne stat, og begge de følgende yderligere betingelser var opfyldt:
 - a) Sagsøgeren/ansøgeren opholdt sig i denne stat, da sagen blev rejst, og

- b) ægtefællernes sidste fælles bopæl var i en stat, hvis lovgivning, da sagen blev rejst, ikke gav adgang til skilsmisse.

En skilsmisse anerkendes ikke, hvis den strider mod grundlæggende danske retsprincipper (ordre public). For at en skilsmisse ikke strider mod grundlæggende danske retsprincipper, er det bl.a. en betingelse, at stævningen i skilsmissesagen har været forkyndt for sagsøgte, eller at sagsøgte på anden måde er blevet bekendt med sagen. Denne betingelse er bl.a. opfyldt, hvis det fremgår af dommen, at sagsøgte har udtalt sig i sagen, eller sagsøgte har underskrevet skilsmisedokumentet. Endvidere anerkendes skilsmisser, der er foretaget privat uden medvirken af myndigheder eller domstole, ikke.

Konventionen er bl.a. tiltrådt af: Australien, Cypern, Egypten, Estland, Finland, Italien, Luxembourg, Holland, Norge, Polen, Portugal, Slovakiet, Sverige, Schweiz, Storbritannien og Tjekkiet. En liste over lande, der har tiltrådt konventionen, findes på: www.hcch.net.

Sager, der ikke er omfattet af Haagerkonventionen om anerkendelse af skilsmisser:

Anerkendelse af en udenlandsk skilsmisse forudsætter, at den myndighed, som foretog skilsmissen, havde international kompetence i overensstemmelse med reglerne i § 448 c i den danske retsplejelov.

Dette indebærer, at på tidspunktet, hvor skilsmissesagen startede, skulle parterne have en tilknytning til det land, hvor skilsmissen blev foretaget. En tilknytning, der svarer til den tilknytning, som man skal have til Danmark for at få behandlet en skilsmissesag her i landet. Denne betingelse er opfyldt, hvis en af parterne boede i skilsmisselandet, eller hvis begge parter var statsborgere i skilsmisselandet, selvom ingen af dem havde bopæl der. Der henvises til retsplejelovens § 448 c, stk. 1, nr. 1, nr. 2 og nr. 4.

De nævnte bestemmelser i retsplejelovens § 448 c har følgende ordlyd:

”§ 448 c. Sag om ægteskab kan behandles her i riget, såfremt

1) sagsøgte har bopæl her,

2) sagsøgeren har bopæl her og enten har boet her i de sidste to år eller tidligere har haft bopæl her,

[...]

4) begge parter er danske statsborgere, og sagsøgte ikke modsætter sig indbringelsen for dansk domstol, eller

[...]”

Eksempler:

Eksempel 1 – Parterne har haft tilknytning til udlandet:

Både hustruen og manden er statsborgere i det land, hvor parterne bliver skilt. Begge parter bor imidlertid i Danmark. Parterne anses for at have tilknytning til det land, hvor de bliver skilt på grund af deres statsborgerskab; den udenlandske skilsmisse kan derfor anerkendes.

Eksempel 2 – Ingen af parterne har haft tilknytning til udlandet:

Begge parter er danske statsborgere, og de bor i Danmark. De har indgået ægteskab i Las Vegas, USA, under et ferieophold, og de er ligeledes blevet skilt i USA under et ferieophold. Selvom parterne har indgået ægteskab i USA, har de ikke tilstrækkelig tilknytning til USA til at få anerkendt skilsmissen i Danmark. Dette skyldes, at de begge er danske statsborgere og bosiddende i Danmark.

Endelig må skilsmissen ikke stride mod grundlæggende danske retsprincipper (ordre public).

Affidavit:

En affidavit er en ensidig erklæring, der ofte afgives for en notar. I nogle lande, herunder Indien, anvendes affidavits meget. Kommunerne kan derfor få forelagt sager, hvor parterne hævder, at en affidavit er dokumentation for, at de f.eks. er blevet skilt, eller at en ægtefælle er død. En affidavit er imidlertid en ensidig erklæring, og der er ingen myndigheder, der har taget stilling til indholdet af den. En affidavit kan derfor ikke anvendes som dokumentation for, at en part er fraskilt eller enke/enkemand. Kommunen bør således ikke bede parten om en oversættelse af en affidavit, eller om at den bliver legaliseret eller får en apostillepåtegning. Er en affidavit forelagt i kopi, bør kommunen heller ikke bede parten om at fremlægge den i original.

Civilstandsattester:

Civilstandsattester anvendes som nævnt i dette kapitel, punkt 2.5.1. som dokumentation for, at en part er ugift, dvs. aldrig har indgået ægteskab. En civilstandsattest kan imidlertid ikke anvendes selvstændigt som dokumentation for, at en part er fraskilt eller enke/enkemand. Selvom en part f.eks. fremlægger en civilstandsattest, ifølge hvilken parten er fraskilt, skal den originale skilsmisse med diverse påtegninger fremlægges. I nogle lande kan en civilstandsattest dog være en del af en retskraftpåtegning.

2.5.2.4. Forelæggelse for Ankestyrelsen og klageadgang

Kommunen kan forelægge en sag for Ankestyrelsen, hvis parterne ikke kan fremskaffe dokumentation for en udenlandsk skilsmisse eller for den tidligere ægtefælles død. Også sager, der giver anledning til tvivl, kan forelægges for Ankestyrelsen.

Forelæggelsen skal indeholde følgende:

- Kommunen skal angive grunden til, at sagen forelægges, herunder hvilken problemstilling kommunen ønsker belyst.
- Parterne skal have udfyldt et oplysningsskema om henholdsvis skilsmisse eller dødsfald. Begge skemaer findes på www.ast.dk.
- Eventuelle originale dokumenter skal fremsendes sammen med oversættelse til dansk eller engelsk. Ankestyrelsen kan ikke udtale sig om dokumenter, der alene er fremsendt i kopi.

Kommunen skal sørge for, at de personer, om hvem der indsendes personoplysninger til Ankestyrelsen i forelæggelsessager, er bekendt med deres rettigheder efter persondataloven, og med at sagen forelægges for Ankestyrelsen. Det skal fremgå af forelæggelsen, at dette er sket.

Afgørelser om anerkendelse af udenlandske skilsmisser kan påklages til Ankestyrelsen (ægteskabslovens § 58 b) og skal derfor som udgangspunkt meddeles skriftligt og være begrundet. Se også dette kapitels punkt 2.1.2.

Afgørelsen skal indeholde en klagevejledning, der f.eks. kan udformes således:

”Du kan klage over afgørelsen. Hvis du vil klage, skal du sende klagen til kommunen. Vi sender din klage og resten af sagen til Ankestyrelsen, som så behandler din klage.”

Beslutninger om fremlæggelse af civilstandsattester samt om anerkendelse af udenlandske dødsattester m.v. kan ikke påklages til Ankestyrelsen.

2.6. Indgåelse af nyt ægteskab når det tidligere ægteskab er opløst ved død (krav om skifte af eventuelt fællesbo)

2.6.1. Dødsboet behandles i Danmark

Når det tidligere ægteskab er opløst ved død, og dødsboet behandles i Danmark, må den længstlevende ægtefælle ikke indgå nyt ægteskab, før fællesboet er delt eller taget under bobestyrerbehandling eller offentligt skifte, jf. ægteskabslovens § 10.

Dette krav gælder dog ikke i følgende situationer:

- Der var ikke noget formuefællesskab i det tidligere ægteskab.
- Ægtefællerne var separerede ved dødsfaldet.
- Samtlige arvinger efter afdøde giver arveafkald.
- Samtlige arvinger efter afdøde giver samtykke til indgåelse af nyt ægteskab. Dette gælder dog kun, hvis den længstlevende ægtefælle ikke har overtaget ægtefællernes fælleseje til uskiftet bo efter arvelovens § 17, jf. nedenfor om uskiftet bo.

I det følgende beskrives, hvordan den længstlevende ægtefælle kan dokumentere, at dødsboet ikke er til hinder for indgåelse af ægteskab. Beskrivelsen er ikke udtømmende.

Ofte vil borgeren have dokumentation for skifte i form af en erklæring fra skifteretten om, hvem boet er udlagt til. Har borgeren ikke afleveret denne dokumentation sammen med ægteskabserklæringen, vil det oftest være lettest for kommunen og den længstlevende ægtefælle, at kommunen indhenter oplysninger hos skifteretten om, hvordan dødsboet er blevet behandlet. I så fald er det ikke nødvendigt for borgeren at fremskaffe dokumentation fra skifteretten.

Kommunen kan give dispensation fra kravet om, at et fællesbo skal være delt, før man kan indgå et nyt ægteskab (ægteskabslovens § 10, stk. 2). Se dette kapitel, punkt 2.6.1.7. om skiftefritagelse.

2.6.1.1. Dokumentation for at privat skifte eller lignende er afsluttet

Et privat skifte af et dødsbo anses for afsluttet, når skifteretten har færdigbehandlet sagen, medmindre dødsboet er udleveret til uskiftet bo.

Der findes mange forskellige måder at behandle et dødsbo på. Hvis kommunen er i tvivl om, hvorvidt et dødsbo er afsluttet eller ej, kan kommunen kontakte skifteretten, eventuelt telefonisk. Hvis skifteretten bekræfter, at dødsboet er afsluttet, er det ikke nødvendigt at indhente dokumentation fra den længstlevende ægtefælle.

Om nødvendigt kan det bl.a. ved følgende attester m.v. dokumenteres, at privat skifte er afsluttet:

- Skifteretsattest om, at fællesboet er udleveret til privat skifte samt erklæringer fra samtlige arvinger om, at skiftet er afsluttet. Fortegnelse over arvingerne findes på ”Skifteretsattest Om Privat Skifte”. I stedet for erklæring fra arvingerne kan der fremlægges bekræftelse fra skifteretten på, at skiftet er afsluttet, f.eks. i form af endelig beregning af boafgift.
- Skifteretsattest om, at fællesboet er udleveret til forenklet privat skifte efter dødsboskifteloven § 33 og § 34.
- Skifteretsattest om, at boet er udlagt som boudlæg eller udlagt til en bestemt person efter dødsboskiftelovens § 18.
- Skifteretsattest om, at fællesboet er udlagt til den længstlevende ægtefælle efter dødsboskiftelovens § 22.

2.6.1.2. Dokumentation for at dødsboet er taget under behandling af bobestyrer eller under offentligt skifte

Dette kan dokumenteres ved skifteretsattest om, at dødsboet er eller har været under offentligt skifte eller udleveret til bobestyrerbehandling. Det er ikke nødvendigt, at behandlingen af dødsboet er afsluttet.

2.6.1.3. Dokumentation for at der ikke var formuefællesskab i det tidligere ægteskab

Dette kan dokumenteres ved tinglyst ægtepagt, hvorefter alle ejendele i det tidligere ægteskab fuldt ud var omfattet af fuldstændigt særeje.

Ægtepagt om skilsmisssæreje er ikke tilstrækkeligt.

2.6.1.4. Ægtefællerne var separerede ved dødsfaldet

Dette kan dokumenteres ved fremlæggelse af separationsdom eller -bevilling.

Hvis separationen er registreret i CPR, behøver den længstlevende ægtefælle ikke at fremlægge dokumentation for separationen. Den 1. juni 2004 begyndte statsforvaltningerne at indberette separationsbevillinger til CPR, og den 1. juli 2004 begyndte domstolene at indberette separationsdomme til CPR.

2.6.1.5. Arvingerne efter afdøde giver samtykke til indgåelse af nyt ægteskab

Arvingerne efter den tidligere ægtefælle kan give samtykke til, at den længstlevende ægtefælle indgår nyt ægteskab, selvom dødsboet endnu ikke er afsluttet. I stedet for samtykke til indgåelse af ægteskab kan en arving give afkald på arv. I så fald skal denne arving ikke give samtykke til indgåelse af ægteskab. Samtykke til indgåelse af ægteskab kan dog ikke gives, hvis boet er udlagt til uskiftet bo eller har været udlagt til uskiftet bo, men det er taget under skiftebehandling igen. Se dette kapitel, punkt 2.6.1.6.

Skifteretten kan eventuelt oplyse, hvem der er afdødes arvinger.

Ved samtykke til indgåelse af nyt ægteskab giver arvingerne ikke afkald på arven efter afdøde.

2.6.1.6. Den længstlevende ægtefælle sidder i uskiftet bo

Det fremgår af ægteskabslovens § 10, stk. 1, nr. 3, at arvingerne efter førstafdøde ægtefælle kun kan give samtykke til, at den længstlevende ægtefælle indgår nyt ægteskab, hvis den længstlevende ægtefælle ikke har overtaget ægtefællernes fælleseje til uskiftet bo efter arvelovens § 17.

Bestemmelsen i ægteskabslovens § 10, stk. 1, nr. 3, hænger sammen med arvelovens § 26, stk. 2, som trådte i kraft den 1. januar 2008. Efter sidstnævnte bestemmelse skal den længstlevende ægtefælle skifte et uskiftet bo ved indgåelse af nyt ægteskab. Dette indebærer, at førstafdødes livsarvinger ikke, uden samtidig at give et arveafkald, kan give samtykke til, at den længstlevende ægtefælle indgår nyt ægteskab, når denne sidder i uskiftet bo. Dette gælder også for uskiftede boer, der er etableret før den 1. januar 2008.

Livsarvingerne kan altså ikke give afkald på skifte og samtidig bevare deres arveret. Dette betyder, at hvis den længstlevende ægtefælle ønsker at indgå nyt ægteskab, skal vedkommende anmode skifteretten om skifte af det uskiftede bo. I så fald dokumenteres adgangen til at indgå ægteskab som beskrevet i dette kapitel, punkt 2.6.1.1. om dokumentation for, at privat skifte og lign. er afsluttet og punkt 2.6.1.2 om dokumentation for, at dødsboet er taget under behandling af bobestyrer.

Hvis alle andre arvinger efter førstafdøde ægtefælle giver arveafkald til fordel for den længstlevende ægtefælle, er der kun én arving (den længstlevende ægtefælle). Er dette tilfældet, er det ikke nødvendigt at skifte boet for at indgå nyt ægteskab. Kommunen skal dog sikre sig, at det er alle andre arvinger end længstlevende ægtefælle, der har givet arveafkald. Arvingerne vil normalt fremgå af skifteretsattesten om uskiftet bo. Kommunen kan om nødvendigt kontakte skifteretten.

2.6.1.7. Skiftefritagelse

Kommunen har mulighed for at meddele skiftefritagelse (dispensation fra ægteskabsbetingelsen), sådan at den længstlevende ægtefælle kan indgå nyt ægteskab, uden at der er taget stilling til delingen af fællesboet, jf. ægteskabslovens § 10, stk. 2.

Adgangen til at meddele skiftefritagelse anvendes kun, hvis der foreligger helt specielle grunde, f.eks. at den længstlevende ægtefælle, der ønsker at indgå nyt ægteskab, ligger for døden.

Kommunens afgørelse om skiftefritagelse kan påklages til Ankestyrelsen, jf. dette kapitel, punkt 2.1.2.

Meddelelse af skiftefritagelse betyder ikke, at arven efter afdøde ikke skal deles, men alene at den længstlevende kan indgå nyt ægteskab, selvom dødsboet ikke er afsluttet.

Det er ikke muligt at meddele skiftefritagelse, hvis den længstlevende ægtefælle sidder i uskiftet bo, se dette kapitel punkt 2.6.1.6.

2.6.2. Dødsboet behandles ikke i Danmark

Når det tidligere ægteskab er opløst ved død, og dødsboet ikke behandles i Danmark, kan den længstlevende ægtefælle indgå nyt ægteskab, selvom behandlingen af dødsboet ikke er afsluttet.

2.6.3. Indgåelse af nyt ægteskab efter skilsmisse

Når det tidligere ægteskab er opløst ved skilsmisse eller omstødelse, er det ikke et krav, at fællesboet er delt, før man kan indgå nyt ægteskab.

2.7. Lovligt ophold, herunder dispensation

Efter ægteskabslovens § 11 a, stk. 1, er det en betingelse for at indgå ægteskab i Danmark, at begge parter har dansk indfødsret eller lovligt ophold her i landet efter udlændingelovens §§ 1-3 a, § 4 b, § 5, stk. 2, eller § 6 eller i medfør af en opholdstilladelse efter udlændingelovens §§ 7-9 f eller §§ 9 i-9 n.

Lovligt ophold efter de nævnte bestemmelser kan blandt andet bygge på:

- Dansk indfødsret.
- Statsborgerskab i et af de nordiske lande.
- Statsborgerskab i et EU-land eller Schweiz.
- Statsborgerskab i et visumfrit land.
- Opholdstilladelse eller turistvisum udstedt i Danmark eller i et andet Schengenland.

Asylansøgere og andre udlændinge, der alene opholder sig i Danmark, mens deres sag om opholdstilladelse m.v. er under behandling (processuelt ophold), har ikke lovligt ophold i Danmark i relation til ægteskabslovens § 11 a; de kan derfor ikke indgå ægteskab i Danmark. Processuelt ophold i et andet Schengenland, f.eks. som asylansøger, medfører heller ikke lovligt ophold i Danmark.

Betingelsen om lovligt ophold skal være opfyldt, når vielsen foretages. Hvis en persons lovlige ophold i Danmark er tidsbegrænset til at være mindre end 4 måneder, tidsbegrænses prøvelsesattestens gyldighedsperiode tilsvarende. Dette anføres i anmærkningsrubrikken.

Kommunen kan give tilladelse til indgåelse af ægteskab i Danmark, hvis ganske særlige omstændigheder, navnlig varigheden af en udlændings ophold her i landet, taler derfor (ægteskabslovens § 11 a, stk. 2).

Afgørelser om dispensation kan påklages til Ankestyrelsen, jf. dette kapitel, punkt 2.1.2.

Selvom kommunen giver dispensation fra betingelsen om lovligt ophold, må parterne kun indgå ægteskab med hinanden, hvis de øvrige ægteskabsbetingelser er opfyldt.

Reglerne om lovligt ophold er nærmere beskrevet i vejledning om lovligt ophold som betingelse for indgåelse af ægteskab, der findes på www.ast.dk. Hvis kommunen er i tvivl om, hvorvidt der er tale om lovligt ophold, kan kommunen kontakte Udlændingestyrelsen eller Styrelsen for International Rekruttering og Integration.

Efter ægteskabslovens § 11 a, stk. 2, kan dispensationsadgangen anvendes, ”hvis ganske særlige omstændigheder, herunder navnlig varigheden af en udlændings ophold her i landet, taler derfor.”

Efter forarbejderne til bestemmelsen og praksis siden bestemmelsens ikrafttræden den 1. juli 2002 bør kommunen give dispensation fra betingelsen om lovligt ophold i følgende situationer:

- 1) Parten har opholdt sig meget længe i Danmark og derved har opnået en påviselig tilknytning til den anden person.
- 2) Parterne har eller venter barn sammen.
- 3) Parten lider af alvorlig sygdom eller har et alvorligt handicap.

Der vil også kunne gives dispensation, hvis begge parter er asylansøgere, og hvor parterne inden indrejsen i Danmark havde en tilknytning til hinanden.

Opregningen af dispensationsmulighederne i forarbejderne til loven er ikke udtømmende. Der kan være andre ganske særlige omstændigheder, der efter et konkret skøn må sidestilles med de ovennævnte dispensationsmuligheder.

Spørgsmålet om, hvorvidt et afslag på at indgå ægteskab i Danmark på grund af manglende lovligt ophold her i landet er foreneligt med parrets menneskerettigheder, er behandlet i bilag 1.

Ved afgørelsen af en sag om dispensation fra betingelsen om lovligt ophold må kommunen ikke tage hensyn til parternes ønsker om eller mulighed for at bosætte sig i Danmark.

Efter forarbejderne til ægteskabslovens § 11 a er betingelsen om lovligt ophold ved indgåelse af ægteskab i Danmark begrundet i et ønske om at undgå, at især asylansøgere indgår proforma ægteskab med en herboende og derefter søger om familiesammenføring under henvisning til ægteskabet.

Uanset dette lægger ægteskabslovens § 11 a ikke op til, at der skal foretages en nærmere undersøgelse af, om der er tale om et proforma ægteskab. Afgørelser om dispensation skal i stedet alene træffes ud fra et konkret skøn over sagens objektive kendsgerninger.

Længden af opholdet i Danmark og tilknytning til den anden person:

Efter praksis har personer, der har opholdt sig her i landet i mindst 3 år, opholdt sig så længe i Danmark, at de som udgangspunkt opfylder betingelsen om et længerevarende ophold.

Længden af opholdet beregnes fra ansøgerens indrejse i Danmark. Det har ikke betydning for længden af opholdet, at den pågældende inden indrejsen i Danmark har opholdt sig i andre EU-lande eller nordiske lande.

Det er som udgangspunkt uden betydning, om parten tidligere har haft lovligt ophold her i landet. Et tidligere ophold kan dog tillægges betydning, hvis det er afsluttet kort tid inden, det nuværende ophold begyndte.

Hvis parten har et lovligt ophold, der ophører – f.eks. et turistvisum – og parten først derefter ansøger om indgåelse af ægteskab i Danmark, medregnes dette ophold ved beregningen af opholdets varighed.

Det er en yderligere betingelse, at udlændingen ved det lange ophold i Danmark har opnået en påviselig tilknytning til den, som udlændingen nu ønsker at blive gift med.

Efter praksis har parter, der har kendt hinanden og været kæresten i en længere periode på mindst 1-1½ år, kendt hinanden/været kæresten så længe, at de som udgangspunkt opfylder betingelsen om at have opnået en påviselig tilknytning til den anden person. Der kan ikke stilles krav om, at parterne skal have været kæresten i hele perioden.

Der kan heller ikke stilles krav om, at parterne bor sammen, men hvis de bor sammen og har boet sammen i længere tid, anses tilknytningskravet for opfyldt.

Asylansøgere, der er indkvarteret på et asylcenter, må ikke flytte fra centret uden udlændinge-myndighedernes tilladelse. Den omstændighed, at en asylansøger ikke bor sammen med sin kæreste, kan derfor ikke i sig selv begrunde, at tilknytningskravet ikke anses for opfyldt. Hvis der er tvivl om parternes tilknytning til hinanden, skal kommunen derfor foretage en nærmere undersøgelse af sagen.

Parternes alder kan have betydning ved den skønsmæssige vurdering af parternes tilknytning til hinanden. Hvis parterne f.eks. har mødt hinanden, hvor den ene eller begge parter var meget unge, kan dette medføre, at der stilles større krav til længden af parternes kendskab til hinanden/længden af kæresteforholdet.

Hvis det er helt åbenbart, at der er tale om et proforma ægteskab, kan kommunen afslå at give dispensation.

Parterne har eller venter barn sammen:

Det fremgår af forarbejderne til ægteskabslovens § 11 a, at der bør dispenseres, hvis parterne har eller venter barn sammen. Hvis dette er tilfældet, er udgangspunktet, at der skal gives dispensation, også selvom udlændingen ikke har haft langvarigt ophold i Danmark, eller parterne ikke har kendt hinanden i særlig lang tid.

Er barnet født inden ankomsten til Danmark, og er der tvivl om, hvem der er forældre til barnet, kan kommunen bede parterne om at fremlægge dokumentation for forældreskabet fra deres hjemland eller fra det land, hvor barnet blev født. Udenlandske dokumenter skal forelægges i original og kan derfor ikke sendes digitalt til kommunen.

Som det fremgår af dette kapitel, punkt 2.5.1.2., kan kommunen normalt ikke kræve fremlæggelse af dokumenter fra det land, som en flygtning eller asylansøger er flygtet fra. I disse sager kan kommunen i stedet – med parternes samtykke – indhente en kopi af den udenlandske parts sag hos udlændingemyndighederne.

Alvorlig sygdom eller alvorligt handicap:

Efter forarbejderne til ægteskabslovens § 11 a bør der ligeledes dispenseres, hvis det f.eks. på grund af alvorlig sygdom eller alvorligt handicap vil være urimeligt ikke at tillade parterne at gifte sig her i landet. Der bør også i denne situation meddeles dispensation, selvom den udenlandske part ikke har opholdt sig i Danmark i meget lang tid. Det er uden betydning, hvilken af parterne der er alvorligt syg eller har et alvorligt handicap.

Ankestyrelsen har ikke truffet afgørelse i sager, der vedrører en sådan problemstilling, men det må antages, at der skal være tale om fysiske eller psykiske sygdomme af meget alvorlig karakter. Der skal foreligge en indgående lægefaglig beskrivelse af sygdommen.

Forudgående tilknytning til hinanden:

I situationer, hvor asylansøgere og andre inden indrejsen i Danmark havde en påviselig tilknytning til hinanden, bør den samlede varighed af parternes forhold – også omfattende tiden før indrejsen – tillægges vægt ved en afgørelse om dispensation fra betingelsen om lovligt ophold.

I tilfælde, hvor parterne har en påviselig tilknytning til hinanden, der rækker tilbage til tiden før ankomsten til Danmark, kan der gives dispensation, selvom udlændingen ikke har haft langvarigt ophold i Danmark.

Denne dispensationsmulighed omfatter bl.a. situationer, hvor parterne inden ankomsten til Danmark havde indgået ægteskab med hinanden, men enten ikke kan bevise dette, eller hvor ægteskabet er ugyldigt efter dansk ret – f.eks. fordi parterne ikke var samtidig til stede under vielsen.

Eksempler på afgørelser:

I det følgende refereres en række sager, hvor der er taget stilling til spørgsmålet om dispensation fra betingelsen om lovligt ophold.

Sag nr. 1 (j.nr. 03-516-00024):

M kom til Danmark som asylansøger sammen med sin mor. Udlændingestyrelsen meddelte M afslag på asyl, hvilket Flygtningenævnet stadfæstede. Af forskellige grunde kunne M imidlertid ikke udvises, og han havde derfor "tålt ophold" i Danmark.

Asylsagen blev senere genoptaget, og næsten 5 år efter ankomsten til Danmark besluttede Udlændingestyrelsen at udvise M, men Flygtningenævnet hjemviste sagen til fornyet behandling.

Samtidig ansøgte M om tilladelse til at indgå ægteskab med H, der er dansk statsborger. M og H havde kendt hinanden i næsten 3 år, og de havde været kærester i lidt over 2 år. M søgte også om familiesammenføring på baggrund af samlivet med H.

Ankestyrelsen (tidligere Familiestyrelsen) gav M tilladelse til at indgå ægteskab med H. Ved afgørelsen lagde styrelsen vægt på, at M havde opholdt sig i Danmark i 4 år og 10 måneder, at M og H havde kendt hinanden i næsten 3 år, og at de havde boet sammen og været kærester i 2 år og 2 måneder.

Sag nr. 2 (j.nr. 03-516-00008):

H indrejste i Danmark og ansøgte om asyl. Lidt over 1 år efter ankomsten til Danmark afslog Flygtningenævnet ansøgningen om asyl og pålagde H at udrejse af Danmark inden en måned. Et halvt år efter fastholdt Flygtningenævnet afgørelsen.

H søgte herefter om humanitær opholdstilladelse. Hun oplyste, at hun ved tilbagemødet til sit hjemland risikerede dødsstraf på grund af forholdet til M, der er dansk statsborger og kristen, og fordi hun ønskede at konvertere fra islam til kristendom. Det var bekræftet, at H skulle påbegynde oplæring i den kristne tro.

Integrationsministeriet besluttede straks herefter, at H kunne opholde sig i Danmark, mens sagen om opholdstilladelse blev behandlet. Hun fik herefter igen processuelt ophold.

H lærte M at kende lidt over et år efter ankomsten til Danmark. De flyttede sammen ca. et halvt år senere, hvor de holdt forlovelsesfest. H ansøgte herefter om tilladelse til at indgå ægteskab med M.

Ankestyrelsen (tidligere Familiestyrelsen) gav H tilladelse til at indgå ægteskab med M. Ved afgørelsen lagde styrelsen vægt på, at H havde opholdt sig i Danmark i 3 år og 2 måneder, at H og M havde kendt hinanden i 1 år og 10 måneder, og at de havde boet sammen i 1 år og 3 måneder.

Sag nr. 3 (j.nr. 04-516-00026):

M indrejste i Danmark, hvor han søgte om asyl. Flygtningenævnet afslog halvandet år efter ansøgningen om asyl og pålagde M at udrejse straks.

M ansøgte herefter om opholdstilladelse på grund af familiemæssig tilknytning til Danmark, bl.a. havde han en bror i Danmark. Udlændingestyrelsen gav et år efter afslag på denne ansøgning og pålagde igen M at udrejse straks.

M, der stadig opholdt sig her i landet, ansøgte nu om tilladelse til at indgå ægteskab med H, der er udenlandsk statsborger med opholdstilladelse i Danmark. Parterne, der stammede fra samme land, havde kendt hinanden siden kort efter M's indrejse i Danmark, og de havde boet sammen i en del af perioden.

Ankestyrelsen (tidligere Familiestyrelsen) gav M tilladelse til at indgå ægteskab med H. Ved afgørelsen lagde styrelsen vægt på, at M havde opholdt sig i Danmark i 3 år, at M og H havde kendt hinanden i 2 år og 9 måneder, og at de havde boet sammen i ca. 6 måneder.

Sag nr. 4 (j.nr. 2010-815-00021):

M havde som asylansøger opholdt sig i Danmark i mere end 3 år. M og H havde oplyst, at de havde kendt hinanden i ca. 3 år og havde været kærester i ca. 2 år. På tidspunktet for Ankestyrelsens (tidligere Familiestyrelsen) afgørelse havde parret boet sammen i næsten 1 år.

Ankestyrelsen dispenserede fra kravet om lovligt ophold og lagde afgørende vægt på oplysningerne om længden af M's ophold i Danmark og parternes forklaring om, hvor længe de havde kendt hinanden og været kærester.

Sag nr. 5 (j.nr. 03-516-00014):

H havde haft et 20 måneders ophold i Danmark. H var derefter rejst til Norge, hvor hun havde opholdt sig i 15 måneder.

H blev efterfølgende udvist af Norge til Danmark, hvor hun søgte om dispensation til at indgå ægteskab. På afgørelsestidspunktet havde H opholdt sig i Danmark i ca. ½ år siden ankomsten fra Norge.

Ankestyrelsen (tidligere Familiestyrelsen) stadfæstede afslaget på dispensation og bemærkede i den forbindelse, at styrelsen så bort fra de første 20 måneders ophold i Danmark, fordi H derefter havde opholdt sig i Norge i over et år.

Sag nr. 6 (j.nr. 03-516-00013):

M og H, som havde ansøgt om asyl i Danmark, ansøgte om dispensation til at indgå ægteskab. De oplyste, at de havde fællesbarnet B.

Det fremgik af udlændingemyndighedernes akter, at M havde oplyst, at B var født i byen X, mens H havde oplyst, at B var født i byen Y. M og H havde samstemmende oplyst, at B var født den 5. oktober 2000. Der var efter parternes oplysninger indgået aftale om fælles forældremyndighed over B.

Der var ikke oplysninger om, at M havde anerkendt faderskabet. Der var imidlertid heller ikke grundlag for at betvivle parrets oplysninger om, at B var et fællesbarn – de ankom blandt andet alle samtidigt til Danmark. Ankestyrelsen (tidligere Familiestyrelsen) lagde til grund, at der var tale om et fællesbarn og gav dem dispensation fra kravet om lovligt ophold.

2.8. Eventuel erklæring om kendskab til reglerne om familiesammenføring

Ægteskab må – hvis en af parterne ikke har dansk indfødsret, statsborgerskab i et af de andre nordiske lande eller opholdstilladelse efter udlændingelovens §§ 7-9 f eller 9 i-9 n, og hvor den anden part har indfødsret, et sådant statsborgerskab eller en sådan opholdstilladelse – først indgås, når hver part har afgivet erklæring om at være bekendt med reglerne om familiesammenføring i udlændingelovens § 9, stk. 1, nr. 1, og stk. 2-14 og 30 (ægteskabslovens § 11 b).

Denne bestemmelse indebærer følgende:

1) Den ene part har et ”permanent opholdsgrundlag” (f.eks. dansk statsborgerskab m.v.) i Danmark, mens den anden part kun har midlertidig opholdstilladelse i Danmark (f.eks. turist-visum): Begge parter skal underskrive erklæringen. Dette gælder også, selvom parterne oplyser, at de ikke har planer om at bo i Danmark.

2) Begge parter har et ”permanent opholdsgrundlag” i Danmark: Parterne skal ikke underskrive erklæringen.

3) Begge parter har kun midlertidig opholdstilladelse i Danmark: Parterne skal ikke underskrive erklæringen.

Når den herboende part enten er EU/EØS-statsborger med opholdsret efter udlændingelovens § 6, jf. § 2, stk. 4, eller er schweizisk statsborger med opholdstilladelse efter udlændingelovens § 6, jf. § 2, stk. 5, skal parterne dog ikke underskrive erklæringen.

Ved underskriften på erklæringen erklærer parterne, at de er bekendt med reglerne om familiesammenføring i udlændingeloven. Derimod giver parterne ikke afkald på muligheden for at søge om familiesammenføring på grund af ægteskabet.

Erklæringen afgives på ”Erklæring efter ægteskabslovens § 11 b om kendskab til udlændingelovens regler om ægtefællesammenføring”. Erklæringen findes på www.ast.dk på dansk, engelsk og tysk.

Når parterne skal udfylde ovennævnte erklæring, skal kommunen udlevere ”Vejledning i forbindelse med indgåelse af ægteskab og registreret partnerskab om opholdstilladelse i Danmark på grundlag af ægteskab eller registreret partnerskab med en person, der bor i Danmark (ægtefællesammenføring)” til dem. Vejledningen findes på www.ast.dk på dansk, engelsk og tysk.

Ved udstedelse af ægteskabsattest til brug for indgåelse af ægteskab i udlandet efter reglerne herom i ægteskabsbekendtgørelsen, skal betingelsen om lovligt ophold og en eventuel erklæring om kendskab til udlændingelovens regler om familiesammenføring (§ 11 b-erklæring) ikke prøves. Kommunen bør dog alligevel udlevere vejledningen til parterne, når de efter ægteskabslovens § 11 b skulle have udfyldt § 11 b-erklæringen, hvis de i stedet havde valgt at blive gift i Danmark. Se mere om ægteskabsattest i kapitel 8.

2.9. Evne til at handle fornuftsmæssigt

Man må ikke indgå ægteskab i Danmark, hvis man mangler evnen til at handle fornuftsmæssigt. Kommunen må derfor heller ikke gennemføre prøvelsen for en part, der mangler evnen til at handle fornuftsmæssigt.

Hvis kommunen er i tvivl om en parts evne til at handle fornuftsmæssigt, kan kommunen afholde et møde med parten for at undersøge partens forhold nærmere. Kommunen kan lade en person med den fornødne lægefaglige kompetence eller lignende afholde mødet eller deltage i det. Kommunen kan også anmode om en erklæring fra partens læge eller andre med et fagligt kendskab til partens aktuelle situation. Manglende evne til at handle fornuftsmæssigt kan have forskellige årsager: Alderdomssvækkelse, demens, psykiske problemer, alkohol- eller narkotikamisbrug m.v. Disse årsager kan være permanente eller midlertidige.

2.10. Dobbeltvielse

To personer, der er gift eller registreret med hinanden, kan efter dansk ret ikke indgå nyt ægteskab med hinanden.

Det er uden betydning, om det første ægteskab/registrerede partnerskab er indgået i Danmark eller i udlandet.

Hvis det første ægteskab/registrerede partnerskab er indgået i udlandet, og det ikke anerkendes efter dansk ret, er der ikke noget til hinder for, at parterne indgår ”nyt” ægteskab i Danmark, hvis ægteskabsbetingelser i øvrigt er opfyldt.

I forbindelse med sådanne ægteskaber orienteres parterne om, at det seneste ægteskab efter dansk ret er ugyldigt, hvis der efterfølgende måtte fremkomme nye oplysninger om det første ægteskab/partnerskab, der medfører, at dette ægteskab alligevel anerkendes efter dansk ret.

Dette vil medføre, at parterne fortsat anses for gift efter dansk ret, men at deres ægteskab anses for indgået på datoen for den udenlandske vielse. I så fald bør denne vielsesdag – samt den udenlandske vielsesmyndighed – registreres i CPR.

Det skal understreges, at denne fremgangsmåde alene kan anvendes, når to parter, der mener, at de allerede er gift med hinanden, ønsker at indgå ”nyt” ægteskab med hinanden.

Fremgangsmåden kan altså ikke anvendes, hvis der opstår tvivl om, hvorvidt en part, der ønsker at indgå ægteskab i Danmark, allerede er gift med en anden, end den, som parten nu ønsker at blive gift med.

Kapitel 3

Borgerlig vielse

3.1. Vielsessted og -tidspunkt

Når kommunen foretager en borgerlig vielse, foregår vielsen på det sted, som kommunen har anvist hertil. Det kan eksempelvis være et særligt vielseslokale, der er indrettet hertil, byrådssalen eller lignende (ægteskabslovens § 18, stk. 3).

Kommunen kan tillade, at vielser foretages et andet sted i eller uden for kommunen (f.eks. i parternes egen have, i en skov, et sted i en anden kommune eller på fjorden/havet), men kommunen er ikke forpligtet hertil. Foretages en vielse et andet sted, end det sted som kommunen har anvist, kan kommunen kræve, at parterne betaler de ekstra udgifter, som kan være forbundet hermed, eksempelvis udgifter til transport. Kommunen kan derimod ikke fastsætte et fast gebyr for vielser, der foretages et andet sted end det sted, som kommunen har anvist.

Hvis en vielse skal foretages i en anden kommune, skal den anden kommune godkende dette inden vielsen. Denne godkendelse er en ordensforskrift. Hvis vielseskommunen f.eks. på grund af en fejl ikke har fået indhentet en godkendelse fra den anden kommune, vil dette ikke have betydning for vielsens og dermed ægteskabets gyldighed.

En kommunes godkendelse af, at en anden kommune foretager en vielse i kommunen, vil kunne gives fra sag til sag. Kommunen kan imidlertid også vælge generelt at godkende, at en eller flere kommuner (eventuelt alle kommuner) må foretage vielser i kommunen. Hvis en kommune ikke ønsker, at andre kommuner foretager vielser i kommunen, kan kommunen afslå at godkende dette fra sag til sag, eller kommunen kan eventuelt generelt meddele til alle landets kommuner, at kommunen ikke vil godkende, at andre kommuner foretager vielser i kommunen. Det er også muligt at give en sådan generel meddelelse til en eller flere bestemte kommuner, hvis det kun er den eller disse kommuner, som kommunen ikke vil godkende til at foretage vielser i kommunen.

Det er vielsesmyndigheden (borgmesteren), der har kompetencen til at beslutte, om kommunen vil tilbyde, at vielser foretages andre steder i eller uden for kommunen end det sted, som er anvist hertil (et særligt vielseslokale, byrådssalen eller lignende), mens det er kommunen (kommunalbestyrelsen), der har kompetencen til at beslutte, om andre kommuner må foretage vielser i kommunen.

Uanset om en vielse foretages inden for kommunen (f.eks. i en skov) eller uden for kommunen (f.eks. på havet) skal kommunen iagttage de eventuelle særlige regler, der evt. gælder for ophold m.v. det pågældende sted. Det kan f.eks. være regler om, hvorvidt man overhovedet må opholde sig det pågældende sted, støjniveau, affaldshåndtering m.v.

Hvis vielse er foretaget på et andet sted end det, kommunalbestyrelsen normalt anvender, noteres dette i anmærkningsrubrikken i ægteskabsbogen.

Selvom kommunen således kan foretage vielser uden for kommunen, må vielsen dog ikke foretages på Færøerne, i Grønland eller uden for Danmark.

Vielsen foretages i de kommunale kontorers kontortid. Det vil sige, at det er kommunen, der tilrettelægger åbningstiden. Uanset den øvrige åbningstid skal kommunen dog sørge for, at parterne, hvis de anmoder herom, kan blive gift om lørdagen i tidsrummet kl. 9.00-12.00 (ægteskabsbekendtgørelsens § 15).

At det skal være muligt at blive gift om lørdagen er dog ikke ensbetydende med, at parterne har krav på at blive gift en bestemt lørdag. Det er altså kommunen, der tilrettelægger datoen, tidspunktet og varigheden af vielsesceremonien, ligesom det er kommunen, der tilrettelægger personalebemandingen. Parternes ønske om tidspunktet for vielsen skal dog så vidt muligt imødekommes af kommunen.

Kommunen kan tillade, at vielsen foretages på andre tidspunkter end i kontortiden og om lørdagen kl. 9.00-12.00, men kommunen er ikke forpligtet hertil.

Der er offentlig adgang til alle borgerlige vielser. Det vil sige, at kommunen er forpligtet til at tillade andre at overvære vielsen. Heraf følger også, at kommunen efter anmodning er forpligtet til at oplyse, hvornår der foretages vielser, og som udgangspunkt også, hvem der skal giftes de pågældende dage. Dette følger af offentlighedslovens § 7, idet oplysninger om en bestemt persons indgåelse af ægteskab som udgangspunkt ikke er omfattet af undtagelsen i offentlighedslovens § 30, nr. 1 (undtagelse af oplysninger om private forhold). Der vil dog kunne være tilfælde, hvor oplysninger om en bestemt persons indgåelse af ægteskab efter en konkret vurdering kan undtages efter § 30, nr. 1, f.eks. hvis det er begrundet af hensynet til personens sikkerhed.

3.2. Vidner

En vielse skal overværes af mindst to vidner (ægteskabsbekendtgørelsens § 16).

Der er ikke særlige krav til vidnernes alder. Det vil sige, at også personer under 18 år, kan være vidner. Dog skal vidnerne kunne forstå, hvad der foregår. Det vil sige, at vidnerne skal kunne forstå, at det er en vielse af de to parter, der foretages.

Sørger parterne ikke selv for vidner, har kommunen pligt til at sørge herfor. Dette gælder både i den almindelige åbningstid og om lørdagen kl. 9.00-12.00.

3.3. Vielsen

Kommunen kan selv tilrettelægge, hvordan vielsen skal foregå (evt. i samarbejde med parterne). Inden vielsen foretages, skal kommunen fastslå parternes identitet.

Hvis vielsesmyndigheden konstaterer, at en af parterne mangler evnen til at handle fornuftsmæssigt, må vielsen ikke foretages, se også kapitel 2, punkt 2.9.

Når vielsen foretages, skal den person, der foretager vielsen, følge denne fremgangsmåde:

Under vielseshandlingen spørger den, der foretager vielsen, efter at have fastslået parternes identitet: "Da I over for mig har oplyst, at I ønsker at indgå ægteskab med hinanden, spørger jeg, om du (part 1's fulde navn) vil have (part 2's fulde navn) til ægtefælle?". Når part 1 har svaret ja, spørges part 2: "På samme måde spørger jeg dig (part 2's fulde navn), om du vil have (part 1's fulde navn) til ægtefælle?" Når part 2 har svaret ja, udtaler den, der foretager vielsen: "Efter at I nu har erklæret at ville ægte hinanden, forkynder jeg jer herved at være ægtefolk."

Når vielsen er foretaget, udleverer vielsesmyndigheden straks en vielsesattest til parterne.

Er vielse sket, selv om der ikke eller kun delvis er sket prøvelse af ægteskabsbetingelserne (nødvielse) anføres dette i anmærkningsrubrikken i ægteskabsbogen med oplysning om, hvilken prøvelse der er foretaget. Se også kapitel 6, punkt 6.1, om nødvielser.

I forbindelse med vielsen indføres denne i ægteskabsbogen. Se også kapitel 4, punkt 4.2, om ægteskabsbog.

Ægteskabsbogen og dens duplikat underskrives af den, der har foretaget vielsen, parterne og vidnerne.

Ovenstående om vielsesattest og ægteskabsbog og duplikat gælder også i situationer, hvor en kommune foretager en vielse i en anden kommune. Se også dette kapitel, punkt 3.1. Det vil sige, at det er den kommune, der foretager vielsen, der udfærdiger vielsesattest, ægteskabsbog og duplikat, selvom vielsen er foretaget i en anden kommune.

Kapitel 4

Prøvelses- og ægteskabsbøger samt vielser i godkendte trossamfund

4.1. Prøvelsesbog

Prøvelsesmyndigheden skal føre bog om prøvelse af ægteskabsbetingelser, herunder også ved udstedelse af ægteskabsattester. Bogen kan også føres elektronisk.

Prøvelsesbogen skal udover alle prøvelser også indeholde et navneregister, hvori partens navn/parternes navne og bopæl indføres med henvisning til prøvelsesnummeret. Indførelsen af navnene sker alfabetisk og inden for hvert bogstav i kronologisk rækkefølge. Navneregistret kan også føres elektronisk, og i så fald kan indførelserne ske alfabetisk.

Ankestyrelsen har godkendt blanketter til brug for prøvelsesattest og ægteskabsattest samt prøvelsesbog og tilhørende navneregister (ægteskabsbekendtgørelsens § 22).

Prøvelsesbogen og det tilhørende navneregister afsluttes, når prøvelsesbogen indeholder 400 blade.

4.2. Ægteskabsbog

Den borgerlige vielsesmyndighed skal føre en bog om vielse og et duplikat af bogen. Bøgerne kan også føres elektronisk.

Ægteskabsbogen og duplikatet skal udover alle borgerlige vielser i kommunen også indeholde et navneregister, hvori begge parter navne og bopæl indføres med henvisning til vielsesnummeret. Indførelsen af navnene sker alfabetisk og inden for hvert bogstav i kronologisk rækkefølge. Navneregistret kan føres elektronisk, og i så fald kan indførelserne ske alfabetisk.

Ankestyrelsen har godkendt blanketter til brug for vielsesattest og partnerskabsattest samt ægteskabsbog og dens duplikat med tilhørende navneregister (ægteskabsbekendtgørelsens § 22).

Ægteskabsbogen og det tilhørende navneregister samt duplikatet afsluttes, når ægteskabsbogen indeholder 400 blade.

4.3. Prøvelses- og vielsesmyndighedens arkiv

Prøvelsessagens dokumenter, herunder ægteskabserklæringen, samtykkeerklæringer og tilladelser m.v. skal opbevares i et sagsomslag med prøvelsesnummeret. Originale dokumenter, herunder dåbs- eller navneattester, skilsmissepapirer m.v. udleveres til parterne samtidig med prøvelsesattesten eller vielsesattesten. Der beholdes en kopi af disse dokumenter til sagen.

Sagens dokumenter kan føres og opbevares elektronisk. I så fald skal der ikke være et sagsomslag, men prøvelsesnummeret skal være identificerbart i den elektroniske sag.

Prøvelsesbogen, ægteskabsbogen og dens duplikat skal opbevares på et sikkert sted, og ægteskabsbogen og dens duplikat må ikke opbevares i samme bygning, medmindre bøgerne opbevares i et brandsikkert rum. Dette gælder også, hvis bøgerne føres elektronisk.

Prøvelsesbøger der er skabt eller tilvejebragt i perioden mellem den 1. januar 1923 og 31. december 2006 afleveres til landsarkivet (i København til stadsarkivet) 5 år efter, at de er afsluttet. Prøvelsesbøger, der er skabt eller tilvejebragt den 1. januar 2007 eller senere, skal ikke afleveres til landsarkivet efter 5 år, men bevares af kommunen.

Ægteskabsbøger der er skabt eller tilvejebragt i perioden mellem den 1. januar 1923 og 31. december 2006 afleveres til landsarkivet (i København til stadsarkivet) 50 år efter, at de er afsluttet. Duplikater der er skabt eller tilvejebragt i perioden mellem den 1. januar 1923 og 31. december 2006 afleveres til landsarkivet (i København til stadsarkivet), når de er afsluttet. Ægteskabsbøger og duplikat heraf, der er skabt eller tilvejebragt den 1. januar 2007 eller senere, skal ikke afleveres til landsarkivet efter 50 år, men bevares af kommunen.

Samtlige andre dokumenter vedrørende prøvelsen af ægteskabsbetingelserne, som parterne ikke har fået udleveret, kan kasseres efter 10 års opbevaring.

4.4. Kommunens udstedelse af vielsesattest når vielsen er foretaget af et godkendt trossamfund eller af Baptistkirken i Danmark

Når en præst i folkekirken eller en bemyndiget præst, imam eller lignende i et anerkendt eller godkendt trossamfund foretager en vielse, skal præsten, imamen m.v. udlevere en vielsesattest til parterne. Både folkekirken og de anerkendte trossamfund fører selv ægteskabsbog og udsteder således også selv vielsesattesten til parterne. Dette omfatter dog ikke det anerkendte trossamfund Baptistkirken i Danmark, der pr. 1. juli 2013 ikke længere fører ægteskabsbog og således fra dette tidspunkt heller ikke selv udsteder vielsesattest til parterne (se cirkulæreskrivelse af 25. juni 2013 om Baptistkirkens ophør med at føre kirkebøger).

Godkendte trossamfund fører ikke ægteskabsbog og kan ikke selv udstede vielsesattest til parterne.

En præst, imam m.v. i et godkendt trossamfund eller i Baptistkirken i Danmark sender i stedet for en meddelelse om vielsen til den kommune, hvor vielsen er foretaget. Kommunen udsteder en vielsesattest og fører vielsen ind i kommunens ægteskabsbog. Da det er kommunen, der udsteder vielsesattesten, er det kommunen (og ikke præsten, imamen m.v.), der underskriver vielsesattesten i underskriftsfeltet. I feltet om vielsesstedet anføres det sted, hvor vielsen er foretaget. Kommunen skal således ikke i stedet f.eks. anføre rådhusets adresse eller lignende. I feltet om vielsesmyndigheden anfører kommunen navnet på trossamfundet eller menigheden sammen med navnet på den præst, imam m.v., der har foretaget vielsen. Der er også mulighed for at anføre trossamfundets eller menighedens adresse i dette felt. Kommunen sender derefter straks vielsesattesten til præsten, imamen m.v., som udleverer attesten til parterne.

Inden kommunen udsteder vielsesattesten, skal kommunen sikre, at præsten, imamen m.v. i det godkendte trossamfund eller i Baptistkirken i Danmark havde bemyndigelse til at foretage vielsen. Hvis der er en stående vielsesbemyndigelse, vil kommunen normalt have en oversigt/liste herom. Havde præsten, imamen m.v. derimod en enkeltstående bemyndigelse til at foretage den konkrete vielse, vil kommunen normalt inden vielsen have modtaget en orientering om bemyndigelsen fra Kirkeministeriet. Hvis det skulle vise sig, at der ikke var en vielsesbemyndigelse, må kommunen ikke udstede en vielsesattest, og vielsen skal ikke føres ind i ægteskabsbogen.

Er vielsen foretaget uden bemyndigelse, orienterer kommunen præsten, imamen m.v. om, at der ikke kan udstedes en vielsesattest, da vielsen er ugyldig på grund af den manglende vielsesbemyndigelse. Hvis det er relevant, kan kommunen samtidig orientere om, at parterne fortsat har mulighed for at indgå ægteskab (hvis de i øvrigt opfylder betingelserne herfor), eller at parterne eventuelt kan anmode Ankestyrelsen om godkendelse af den ugyldige vielse.

Hvis kommunen bliver bekendt med uregelmæssigheder i forbindelse med en vielse foretaget i et trosamfund, og hvis disse uregelmæssigheder relaterer sig til spørgsmål om godkendelse som trossamfund eller spørgsmål vielsesbemyndigelse, kan kommunen forelægge sagen for Kirkeministeriet. Hvis kommunen i øvrigt støder på sager om vielser, der kan give anledning til tvivl, kan kommunen forelægge sagen for Ankestyrelsen. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis der er tvivl om, hvorvidt et par er blevet gift med borgerlig gyldighed, eller om den handling, der er foretaget, alene er en religiøs handling.

Kapitel 5

Navneændring på bryllupsdagen

5.1. Generelt om navneændring på bryllupsdagen

Den administrative ordning ”Navneændring på bryllupsdagen” giver mulighed for, at par, der ønsker at foretage navneændring med virkning fra bryllupsdagen, forud for vielsen kan indgive en ansøgning om navneændring til personregisterføreren.

En ansøgning om navneændring på bryllupsdagen indgives ved anvendelse af den digitale løsning, som Kirkeministeriet stiller til rådighed (digital selvbetjening) via www.borger.dk. Ansøgninger, der ikke indgives ved digital selvbetjening, afvises af personregisterføreren, medmindre der foreligger særlige forhold, der gør, at borgeren ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening. I så fald skal personregisterføreren tilbyde, at ansøgningen kan indgives på anden måde end ved digital selvbetjening. Se mere herom i vejledning om navne, som er tilgængelig på www.ast.dk.

Hvis personregisterføreren tilbyder, at ansøgningen kan indgives på anden måde, skal ansøgningen indgives på blanketten ”Navneændring på bryllupsdagen” som er godkendt af Ankestyrelsen.

Hvis begge parter ønsker at ændre navn på bryllupsdagen, skal de begge indgive en ansøgning. Parterne bør være opmærksomme på, at de kan tilhøre hvert deres bopæls sogn, hvorfor ansøgningerne skal indgives til hvert deres sogn.

Det er personregisterførerne i folkekirken og for personer fødselsregisteret i Sønderjylland, personregisterførerne ved kommunen, der foretager selve navneændringen, men for så vidt angår navneændring på bryllupsdagen, har prøvelses- og vielsesmyndigheden også arbejdsopgaver, som beskrives i det følgende.

5.2. Prøvelsesmyndighedens opgaver

Når et par henvender sig til prøvelsesmyndigheden for at blive gift, skal prøvelsesmyndigheden vejlede parret om muligheden for at ændre navn på bryllupsdagen.

Hvis en eller begge parter ønsker at ændre navn på bryllupsdagen, skal prøvelsesmyndigheden henvise parterne til at indgive ansøgningen ved digital selvbetjening på www.borger.dk.

Parterne bør vejledes om, at en ansøgning om navneændring som udgangspunkt skal være bopæls sognet/personregisteret i hænde senest 15 hverdage før vielsesdatoen.

Det er vigtigt, at parterne i ansøgningen om prøvelse af ægteskabsbetingelserne har oplyst, om der er søgt om navneændring på bryllupsdagen. Hvis det er oplyst, at der er søgt herom, skal prøvelsesmyndigheden, når der er foretaget en prøvelse af ægteskabsbetingelserne, i forbindelse med udstedelse af prøvelsesattesten notere i anmærkningsfeltet, at der er søgt om navneændring på bryllupsdagen.

Prøvelsesmyndigheden skal altså ikke afvente behandlingen af navneændringen.

Da prøvelsesbogen og en eventuel prøvelsesattest udstedes før vielsen og navneændringen, skal ægtefællernes navne på tidspunktet for udstedelsen anføres, også selvom de har søgt om navneændring ved vielsen, og navnemyndigheden har bekræftet, at denne ansøgning kan imødekommes.

Prøvelsesmyndigheden orienteres ikke om udfaldet af ansøgningen om navneændring. Meddelelse herom sendes alene til vielsesmyndigheden.

5.3. Vielsesmyndighedens opgaver

Hvis der er søgt om navneændring på bryllupsdagen, afventer vielsesmyndigheden at modtage ”attestation af navneændring” fra personregisterføreren. Dette sker normalt senest 3 hverdage før, at vielsen skal finde sted. ”Attestation af navneændring”, der alene er til vielsesmyndighedens brug, er dateret med vielsesdatoen som hændelsesdato.

Vielsesmyndigheden udfærdiger herefter vielsesattest med de ansøgte navne i overensstemmelse med ”attestation af navneændring”. Det vil sige, at det er partens/parternes nye navn, der anføres i ægteskabsbogen og vielsesattesten.

Der er intet i vejen for, at vielsesmyndigheden inden vielsen i ægteskabsbogen og på vielsesattesten m.v. anfører det nye navn, som ægtefællerne har ansøgt navnemyndigheden om, selvom vielsesmyndigheden endnu ikke har fået bekræftelse fra navnemyndigheden om, at ansøgningen om navneændring kan imødekommes.

Det påhviler under alle omstændigheder vielsesmyndigheden at sikre sig, at de rigtige navne er anført i ægteskabsbogen og på vielsesattesten.

Vielsesmyndigheden registrerer vielsen i CPR.

Efter vielsen er foretaget, og vielsesmyndigheden har ændret civilstand i CPR, aktiverer personregisterføreren navneændringen og fremsender fødsels- og dødsattest, fødsels- og navneattest eller navneattest med nyt navn til borgerne.

Civilstandsændringen samt navneændringen vil herefter fremgå af CPR med vielsesdatoen som hændelsesdato.

Hvis parret ændrer vielsesdatoen under forløbet, giver vielsesmyndigheden besked herom til personregisterføreren.

Ændrer parterne ikke navn i forbindelse med vielsen, men sker dette eventuelt senere, er der ikke noget til hinder for, at vielsesmyndigheden efter anmodning fra parterne udsteder en ny vielsesattest med parternes nye navn.

Kapitel 6

Nødvielser, proforma ægteskaber, arrangerede ægteskaber og tvangsægteskaber

6.1. Nødvielser

En vielse må ikke foretages, før der er foretaget en prøvelse af, om betingelserne for at indgå ægteskab er opfyldt.

Hvis der på grund af en af parternes sygdom er alvorlig fare for, at udsættelse af en vielse vil betyde at denne ikke kan gennemføres, kan vielsesmyndigheden dog undlade at foretage en forudgående prøvelse (ægteskabslovens § 19, stk. 2).

Det er vielsesmyndigheden, der vurderer, om der på grund af en af parternes sygdom er alvorlig fare for, at en udsættelse af vielsen vil medføre, at den ikke kan finde sted.

Til brug for denne vurdering bør vielsesmyndigheden så vidt muligt indhente en lægeerklæring, der dokumenterer partens tilstand, herunder at partens tilstand gør, at vielsen ikke kan udsættes, og at vedkommende ikke kan flyttes (ægteskabsbekendtgørelsens § 18).

Hvis det på grund af partens tilstand ikke af tidsmæssige årsager er muligt at indhente en lægeerklæring, kan en læge eventuelt mundtligt erklære ovenstående over for vielsesmyndigheden. I modsat fald må vielsesmyndigheden selv foretage denne vurdering.

Parterne skal skriftligt (eventuelt på ægteskabserklæringen) eller mundtligt erklære, at der ikke på grund af slægtskab eller tidligere ægteskab er noget til hinder for ægteskabet (ægteskabslovens §§ 6 og 9). Spørgsmål om eventuelt skifte af fællesbo i et tidligere ægteskab skal altså ikke undersøges nærmere.

Vielsesmyndigheden skal altid sikre, at parten kan handle fornuftsmæssigt. Der bør derfor ikke være tvivl om, at parten ønsker at indgå ægteskab og forstår selve handlingen og konsekvenserne heraf. Dette kan fremgå af en lægeerklæring, men vielsesmyndigheden bør altid selv sikre sig dette.

Når vielsen er foretaget, udleverer vielsesmyndigheden en vielsesattest til parterne og fører vielsen ind i ægteskabsbogen. Det anføres i anmærkningsrubrikken i ægteskabsbogen, at der er foretaget en nødvielse med oplysning om, hvilken prøvelse der er foretaget. Det skal fremgå, at parterne har afgivet erklæring om, at der ikke efter lovens §§ 6 og 9 er noget til hinder for ægteskabet.

Vielsesmyndigheden indberetter til prøvelsesmyndigheden, at der er foretaget en nødvielse og indsender eventuel lægeerklæring, ægteskabserklæring m.v. Prøvelsesmyndigheden foretager herefter så vidt muligt en fuldstændig prøvelse af ægteskabsbetingelserne og indsender derefter sagen inklusive prøvelsesattest og andre relevante dokumenter til Ankestyrelsen, som fører tilsyn med nødvielser i relation til, om betingelserne for nødvielse er til stede. Tilsvarende regler gælder om en indberetning, prøvelsesmyndigheden modtager fra en præst.

6.2. Proforma ægteskaber

Prøvelsesmyndigheden og den borgerlige vielsesmyndighed skal indberette tilfælde, hvor myndigheden har grund til at antage, at det afgørende formål med ægteskabets indgåelse er, at en af parterne opnår opholdstilladelse i Danmark. Indberetning skal ske til Udlændingestyrelsen, hvor oplysningen kan indgå i behandlingen og afgørelsen af sager om ægtefællesammenføring.

Pligten til at indberette mistanken om et proforma ægteskab gælder for kommunen både ved prøvelse og vielse, men ikke for de kirkelige vielsesmyndigheder.

Indberetningspligten kan f.eks. finde anvendelse, hvis parterne ikke kan tale samme sprog, eller hvis den, der foretager prøvelsen eller vielsen, får indtryk af, at parterne ikke har set hinanden før.

Indberetning af en mistanke om et proforma ægteskab begrundet ikke, at myndigheden kan afvise at udstede en prøvelsesattest, hvis ægteskabsbetingelserne i øvrigt er opfyldt, eller at gennemføre en vielse. Indberetningen giver heller ikke kommunen mulighed for at udsætte en vielsessag.

6.3. Tvangsægteskaber

Danske myndigheder må ikke medvirke til, at der bliver indgået ægteskab under tvang, dvs. vold, trusler og andre former for utilbørligt pres.

Et tvangsægteskab er ikke det samme som et proforma ægteskab eller et arrangeret ægteskab. Dette skyldes, at disse to former for ægteskab ikke på samme måde som et tvangsægteskab er præget af tvang.

Når en ansøgning om at indgå ægteskab bliver behandlet, eller når vielsen foretages, skal kommunen og vielsesmyndigheden sikre sig, at begge parter ønsker at indgå ægteskabet, og at ingen af parterne er udsat for tvang eller utilbørligt pres.

Der er tale om et tvangsægteskab, hvis blot den ene part oplever, at han eller hun er blevet udsat for tvang eller pres, sådan at der ikke har været tale om et reelt valg. Der kan være tale om trusler, fysisk vold eller psykisk pres til at indgå ægteskabet.

Følgende omstændigheder kan tyde på, at der er tale om et tvangsægteskab. Når der foreligger oplysninger om disse omstændigheder, skal kommunen være særligt opmærksomme på risikoen for tvangsægteskab:

- Parterne eller en af parterne indgår ægteskab i en ung alder.
- En af parterne stammer fra et land eller et område, hvor tvangsægteskaber forekommer.
- Parterne er nært beslægtede.
- En af parterne eller andre oplyser, at der er tale om et tvangsægteskab.
- Parternes adfærd i øvrigt indikerer, at der er tale om et tvangsægteskab.

Også andre omstændigheder kan tyde på, at der kan være tale om et tvangsægteskab, eksempelvis oplysninger om tidligere tilfælde af tvangsægteskab i parternes familier eller oplysninger om, at den ene parts familie har betalt et beløb til den andens familie.

Selvom en eller flere af disse omstændigheder foreligger, beviser det ikke, at der er tale om et tvangsægteskab, men i de ovennævnte situationer skal kommunen eller vielsesmyndigheden overveje at foretage en nærmere undersøgelse af sagen.

Udsætter kommunen eller vielsesmyndigheden en sag på grund af mistanke om tvangsægteskab, er det vigtigt at være opmærksom på parternes samlede situation, herunder de familiemæssige forhold. Kommunen eller vielsesmyndigheden bør derfor udvise stor diskretion og forsigtighed ved håndteringen af disse sager og være opmærksom på en eventuel risiko for, at en af parterne udsættes for overgreb eller lignende.

Sager, hvor der er mistanke om tvangsægteskab, skal altså behandles varsomt. Kommunen eller vielsesmyndigheden bør derfor eventuelt overlade disse sager til medarbejdere med den fornødne ekspertise, f.eks. sagsbehandlere, der er vant til at arbejde med etniske minoriteter og æresrelaterede konflikter.

Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold (i dag Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet) offentliggjorde i juli 2012 en National strategi mod æresrelaterede konflikter, hvor

man bl.a. kan læse mere om æresrelaterede konflikter, herunder tvangsægteskaber, den forebyggende indsats og de forskellige akuttilbud – både eksisterende og kommende. I takt med udmøntningen af strategien opdateres ministeriets hjemmeside løbende med nye initiativer. Kommunen kan desuden søge rådgivning hos VISO og LOKK (Landsorganisationen af Kvindekrisecentre), der yder rådgivning m.v. i æresrelaterede sager, herunder sager om tvangsægteskab.

Nyttige links:

Den Nationale strategi mod æresrelaterede konflikter <http://uibm.dk/Integration/aeresrelaterede-konflikter>

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets hjemmeside www.uibm.dk

VISO <http://socialstyrelsen.dk/viso/udvalgte%20indsatsomraader/aeresrelaterede-konflikter>

LOKK <http://www.lokk.dk/For-fagfolk/Information-om-aeresrelaterede-konflikter/>

Kapitel 7

Et ægteskabs gyldighed

I ægteskabsloven skelnes der mellem fejl/mangler, der medfører ugyldighed, og fejl/mangler ved de formelle betingelser for indgåelse af ægteskab.

Der er fire betingelser for gyldigheden af et ægteskab (ægteskabslovens § 20, stk. 2, og § 21, stk. 1):

- 1) Vielsen skal være foretaget af en myndighed, som efter loven kan foretage vielser.
- 2) Parterne skal være samtidigt til stede under vielsen.
- 3) Begge parter skal erklære, at de vil giftes med hinanden.
- 4) Vielsesmyndigheden skal forkynde, at parterne er blevet gift.

Hvis én eller flere af disse betingelser ikke er opfyldt, er vielsen ugyldig.

Er et ægteskab indgået under tvang, eller er man blevet forledt ("snydt") til indgåelse af ægteskab, medfører dette ikke ugyldighed. Den, der er tvunget eller forledt til indgåelse af ægteskab, kan dog anlægge en retssag om omstødelse af ægteskabet. Retssagen skal anlægges inden seks måneder efter, at tvangen er ophørt, dog senest tre år efter indgåelse af ægteskabet (ægteskabslovens § 24).

Omstødelse af et ægteskab har samme virkning som en skilsmisse (ægteskabslovens § 25).

Formelle fejl/mangler – eksempelvis at parten fremviste falske identitetspapirer, at én eller flere af ægteskabsbetingelserne (f.eks. lovligt ophold) ikke var opfyldt – medfører ikke, at ægteskabet er ugyldigt.

Er ægtefællerne i nær familie med hinanden (f.eks. søskende), eller er én af parterne gift i forvejen (bigami), kan ægteskabet omstødes. Hvis kommunen får oplysninger herom, bør sagen forelægges for Ankestyrelsen, sådan at en eventuel omstødelsessag kan indledes.

Hvis en vielse er ugyldig, kan Ankestyrelsen under særlige omstændigheder godkende vielsen som gyldig (ægteskabslovens § 21, stk. 2).

Kapitel 8

Civilstandsattest og ægteskabsattest til brug for vielse i udlandet

Når en part eller et par skal giftes i udlandet, vil den udenlandske vielsesmyndighed ofte stille krav om, at parten/parret dokumenterer sin/deres civilstand ved en civilstandsattest fra de danske myndigheder. I dag findes der ikke en officiel attest hertil, men i de fleste kommuner udskrifter folkeregistret en attest fra CPR-registret, hvoraf civilstanden fremgår, og denne udskrift underskrives og stemples af kommunen.

I nogle tilfælde er det ikke tilstrækkeligt med en civilstandsattest, da visse lande i stedet kræver dokumentation for, at parten/parret kan indgå ægteskab efter de danske ægteskabsregler. Er dette tilfældet, foretager kommunen efter anmodning en prøvelse af ægteskabsbetingelserne. I så fald skal parten/parret indgive en ansøgning om prøvelse af ægteskabsbetingelserne ved digital selvbetjening. Se mere herom under kapitel 1, punkt 1.3. Hvis parten/parret opfylder betingelserne, udfærdiger kommunen en ægteskabsattest.

Ved denne prøvelse skal kommunen på sædvanlig vis undersøge, om parten/parret opfylder ægteskabsbetingelserne i ægteskabslovens §§ 1 a-4 og §§ 6-10 (ægteskabsbekendtgørelsens § 10).

Dette indebærer, at parten/parret kan få udstedt en ægteskabsattest, selvom følgende ægteskabsbetingelser ikke er opfyldt:

- Lovligt ophold (ægteskabslovens § 11 a).
- Underskrivelse af erklæring om kendskabet til udlændingelovens regler om ægtefællesammenføringsregler (ægteskabslovens § 11 b). Se mere herom i kapitel 2, punkt 2.8.

Ingen af disse bestemmelser er altså relevante ved indgåelse af ægteskab i udlandet. Hvis der udstedes ægteskabsattest, uden at betingelsen i ægteskabslovens § 11 a er opfyldt, noteres dette dog i anmærkningsrubrikken.

Ægteskabsattester kan ikke anvendes ved indgåelse af ægteskab i Danmark. Hvis parten/parret efter udstedelse af en ægteskabsattest ønsker at indgå ægteskabet i Danmark i stedet for, skal kommunen undersøge, om de også opfylder betingelsen i ægteskabslovens §§ 11 a og 11 b.

En ægteskabsattest kan udfærdiges i følgende situationer:

- To parter ønsker at blive gift i udlandet, og kommunen foretager en prøvelse af ægteskabsbetingelserne for begge parter, uanset om parterne har bopæl i Danmark eller ej.
- En part ønsker at blive gift i udlandet med en navngiven person, og kommunen foretager en prøvelse af ægteskabsbetingelserne for parten, men ikke den navngivne person.
- En part ønsker at blive gift i udlandet med en unavngiven person, og kommunen foretager en prøvelse af ægteskabsbetingelserne for parten.

Kapitel 9

Anerkendelse af udenlandske ægteskaber og anerkendelse af udenlandske partnerskaber mellem to personer af samme køn

9.1. Generelt om udenlandske ægteskaber

Mange ægtepar, der er blevet gift i udlandet, har behov for, at deres ægteskab anerkendes i Danmark.

Dette kapitel henvender sig både til borgere og til de myndigheder, der kan komme i den situation, at myndigheden skal tage stilling til anerkendelse af et udenlandsk ægteskab. Dansk ret indeholder ikke lovregler om anerkendelse af udenlandske ægteskaber. Derfor beskrives den praksis, som domstolene og administrative myndigheder følger ved anerkendelse af udenlandske ægteskaber. Ægteskaber indgået i de andre nordiske lande anerkendes dog uden yderligere undersøgelser (se bilag 1, punkt 2).

I det følgende beskrives først den praktiske fremgangsmåde ved anerkendelse af udenlandske ægteskaber. Dernæst beskrives nogle særlige situationer, hvor der kan være anledning til ikke at anerkende et udenlandsk ægteskab. I tilknytning til disse to punkter beskrives nogle yderligere elementer af behandlingen af sager om anerkendelse af udenlandske ægteskaber. Det drejer sig om situationer, hvor en myndighed ikke bør kræve udenlandske dokumenter fremlagt, samt situationer, hvor et udenlandsk ægteskab kan eller bør forelægges for Ankestyrelsen.

Endvidere indeholder hjemmesiden www.ast.dk en række oplysninger, der kan være nyttige ved anerkendelsen af et udenlandsk ægteskab. Hjemmesiden indeholder bl.a. oplysninger om vielsesreglerne i en række lande.

Anerkendelse af udenlandske ægteskaber og partnerskaber mellem to personer af samme køn er beskrevet i dette kapitel, punkt 9.6.

Endelig henvises der til bilag 1, som indeholder bemærkninger til enkelte punkter i dette kapitel.

Et ægteskab har stor juridisk betydning for ægtefællerne. Ægteskabet har bl.a. betydning for ægtefællernes formueforhold, arveret, forsørgelsespligt over for hinanden, faderskab til og forældremyndighed over fælles børn.

Når en myndighed behandler en sag, hvor der skal tages stilling til anerkendelse af et udenlandsk ægteskab, bør myndigheden altid sikre, at der ikke er noget til hinder for at anerkende ægteskabet. Ægteskabet skal være gyldigt i det land, hvor det blev indgået, og anerkendelse af ægteskabet må ikke stride mod grundlæggende danske retsprincipper, se dette kapitel, punkt 9.2.4. I den forbindelse gør der sig særlige forhold gældende, når en ægtefælle er mindreårig, se dette kapitel, punkt 9.2.4.3.2.

Anerkendelse af et udenlandsk ægteskab betyder, at parterne anses for ægtefæller efter dansk ret. Dette betyder bl.a., at et ægtepar, der er blevet gift i udlandet, har de samme rettigheder og pligter i Danmark som et ægtepar, der er blevet gift i Danmark.

I det følgende beskrives, hvordan danske myndigheder bør behandle sager om anerkendelse af udenlandske ægteskaber.

Praksis viser, at udenlandske ægteskaber som udgangspunkt anerkendes i Danmark.

9.2. Betingelserne for at anerkende et udenlandsk ægteskab

9.2.1. Dokumenter

En myndighed, der skal tage stilling til anerkendelse af et udenlandsk ægteskab, bør sikre sig, at den er i besiddelse af de nødvendige dokumenter og oplysninger. Det anbefales, at parterne udfylder skemaet "Oplysninger om udenlandsk vielse". Skemaet findes på www.ast.dk. Parterne skal besvare alle punkter i skemaet.

Derudover bør myndigheden være i besiddelse af følgende dokumentation og oplysninger:

– Det originale vielsesdokument. En udskrift eller kopi af vielsesdokumentet, der er bekræftet af den myndighed, der har udstedt det originale dokument, kan dog anvendes i stedet. Velsesdokumenter fra udlandet skal forelægges i original og kan derfor ikke indsendes digitalt til myndigheden.

– Velsesdokumentets ægthed skal være bekræftet gennem legalisering eller apostillepåtegning. Dette gælder dog ikke dokumenter fra en lang række lande. Se beskrivelsen af legalisering og apostillepåtegning i vejledning om dokumentation for ægtheden af familieretlige dokumenter fra udlandet. Vejledningen findes på www.ast.dk.

– Dokumentation for at vielsen er registreret eller lignende, hvis vielsen efter loven i det land, hvor vielsen blev foretaget, kun er gyldig, når vielsen er registreret eller lignende.

– Oversættelse af dokumenterne. Dokumentationen behøver dog ikke at være oversat, hvis det er muligt at behandle sagen på betryggende vis uden oversættelse, f.eks. fordi myndighedens medarbejdere behersker det udenlandske sprog.

I visse situationer bør en dansk myndighed ikke kræve udenlandske dokumenter fremlagt. Dette er beskrevet i dette kapitel, punkt 9.3.

9.2.2. Generelt om betingelserne for at anerkende et udenlandsk ægteskab

Når de dokumenter m.v., der er nævnt ovenfor, er fremlagt, skal myndigheden sikre sig, at det udenlandske ægteskab opfylder betingelserne for anerkendelse i Danmark. I praksis anerkendes et udenlandsk ægteskab, når følgende betingelser er opfyldt:

– Vielsen er foretaget af en myndighed eller person, der i det land, hvor vielsen blev foretaget, var bemyndiget til at foretage vielsen.

– Vielsen opfylder de formkrav, der stilles i det land, hvor vielsen blev foretaget.

– Vielsen strider ikke mod grundlæggende danske retsprincipper (ordre public). I praksis betyder dette, at især følgende to betingelser skal være opfyldt: Begge parter skal have været til stede ved vielsen, og begge parter skal være fyldt 15 år på vielsestidspunktet.

– Vielsen må ikke være ugyldig i det land, hvor den blev foretaget.

Som det fremgår af dette kapitel, punkt 9.2.4.3.2., bør myndighederne udvise agtpågivenhed med hensyn til at anerkende et udenlandsk ægteskab, hvis en part ved vielsen var mindreårig (15-17 år) og således under den danske ægteskabsalder. Anerkendelse af ægteskabet bør i sådanne situationer altid ske efter et konkret skøn og på baggrund af en samlet vurdering af omstændighederne ved indgåelse af ægteskabet (tvang, utilbørligt pres m.v.) og den mindreåriges syn på ægteskabet.

Hvis ovennævnte betingelser ikke er opfyldt, anerkendes ægteskabet ikke, heller ikke selvom begge parter erklærer, at de er gift med hinanden.

Det er ikke en betingelse for at anerkende et udenlandsk ægteskab, at vielsen opfyldte de lovgivningsmæssige krav for en dansk vielse.

9.2.3. Oplysninger om vielsesregler i andre lande

Anerkendelse af et udenlandsk ægteskab kan forudsætte kendskab til vielsesreglerne m.v. i det land, hvor vielsen blev foretaget. På www.ast.dk offentliggør Ankestyrelsen de oplysninger om vielser i andre

lande, som der er kendskab til. Stillingtagen til anerkendelse af et udenlandsk ægteskab forudsætter derfor, at den pågældende myndighed undersøger, om hjemmesiden indeholder relevante oplysninger om vielser i det land, hvor vielsen blev foretaget, medmindre myndigheden på anden måde har kendskab til vielsesreglerne i det pågældende land.

- Indeholder hjemmesiden ikke oplysninger om vielser i det land, hvor vielsen blev foretaget, og kan myndigheden ikke selv få oplyst nærmere om vielse i det pågældende land, bør sagen forelægges for Ankestyrelsen.

- Stemmer oplysningerne på hjemmesiden ikke overens med de dokumenter og oplysninger om vielsen, som myndigheden er i besiddelse af, bør sagen forelægges for Ankestyrelsen.

- Ankestyrelsen kan hjælpe med at fremskaffe oplysninger fra andre lande. Dette er beskrevet i dette kapitel, punkt 9.5.

Herudover kan myndigheden undersøge om Udlændingestyrelsen har behandlet en ansøgning fra parterne om familiesammenføring. Hvis dette er tilfældet, kan myndigheden bede parterne om en kopi af Udlændingestyrelsens afgørelse. Udlændingestyrelsen har oplyst, at man som udgangspunkt i sager om familiesammenføring altid tager stilling til, om parterne har indgået ægteskab og til gyldigheden af ægteskabet. Hvis Udlændingestyrelsen har vurderet, at det udenlandske ægteskab kan anerkendes efter dansk ret, anvender Udlændingestyrelsen ordet ”ægtefæller” om parterne i afgørelsen. Modsat vil det også fremgå af afgørelsen, hvis Udlændingestyrelsen ikke kan anerkende ægteskabet. Myndigheden kan i disse tilfælde, dvs. i sager om familiesammenføring og kun i disse sager – uden videre forelæggelse for Ankestyrelsen – lægge den vurdering, som Udlændingestyrelsen har foretaget, til grund.

Er en vielse foretaget på Færøerne eller i Grønland, er der tale om en dansk vielse. Tilsvarende er der tale om en dansk vielse, når vielsen er foretaget på en dansk ambassade i udlandet (ægteskabslovens § 22, stk. 2). Der opstår derfor ikke spørgsmål om anerkendelse af sådanne ægteskaber.

Er vielsen foretaget i udlandet af en dansk folkekirkepræst, skal det undersøges, om præsten var bemyndiget til dette af kirkeministeren (ægteskabslovens § 22, stk. 1). Oplysninger herom fås hos Kirkeministeriet.

9.2.4. Nærmere om betingelserne for at anerkende et udenlandsk ægteskab

Dette punkt indeholder en nærmere beskrivelse af betingelserne for at anerkende et udenlandsk ægteskab. Beskrivelsen indeholder eksempler på de typiske situationer, hvor der kan være grundlag for ikke at anerkende et udenlandsk ægteskab.

9.2.4.1. Vielsesbemyndigelse

For at et udenlandsk ægteskab kan blive anerkendt i Danmark, skal vielsen være foretaget af en myndighed eller person, der var bemyndiget til at foretage vielsen i det land, hvor ægteskabet er indgået.

Hvis der er tvivl om, hvorvidt den person eller myndighed, der foretog vielsen, havde bemyndigelse til at foretage vielsen, skal dette undersøges. Når vielsesdokumentet er legaliseret eller forsynet med apostillepåtegning, er der dog normalt ikke grund til at betvivle vielsesbemyndigelsen.

I nogle lande er en vielse kun gyldig, hvis vielsen er foretaget af en offentlig myndighed. Dette indebærer bl.a., at en vielse, der alene er foretaget af en kirkelig myndighed i et sådant land, ikke er gyldig. En sådan vielse anerkendes derfor ikke i Danmark.

I praksis opstår der især problemer i relation til vielsesbemyndigelse ved vielser, der er foretaget af:

- Religiøse myndigheder.
- Myndigheder, der hører til et andet land end det land, hvor vielsen blev foretaget, f.eks. en vielse der er foretaget på en ambassade.
- Personer, der ikke har et klart tilhørsforhold til en myndighed.

En vielse, der er foretaget på en udenlandsk ambassade i Danmark, er ugyldig efter dansk ret. Dette gælder dog ikke vielser, der er foretaget på Norges eller Sveriges ambassade i Danmark (se bilag 1).

9.2.4.2. Formkrav

Hvis en vielse ikke opfylder formkravene til vielser i det land, hvor den blev foretaget, og dette efter loven i det pågældende land betyder, at vielsen er ugyldig, anerkendes ægteskabet ikke i Danmark.

I nogle lande er det et krav, at en vielse skal registreres hos en offentlig myndighed, før vielsen er gyldig. Ægteskabet anerkendes i sådanne situationer kun i Danmark, når vielsen er blevet registreret i overensstemmelse med reglerne i det land, hvor vielsen blev foretaget.

9.2.4.3. Indgåelsen af ægteskabet må ikke stride mod grundlæggende danske retsprincipper (ordre public)

Udenlandske afgørelser anerkendes ikke i Danmark, hvis de strider mod grundlæggende danske retsprincipper (ordre public). Dette er tilfældet, hvis afgørelsen er uforenelig med de fundamentale principper, som det danske retssamfund bygger på, og det derfor er udelukket at anerkende afgørelsen i Danmark. Dette gælder også ved anerkendelse af udenlandske ægteskaber.

I Danmark opstår spørgsmålet om ikke at anerkende et udenlandsk ægteskab, fordi det strider mod grundlæggende danske retsprincipper, især i relation til ægteskaber, hvor en part eller begge parter ikke var fyldt 18 år på vielsestidspunktet, og ægteskaber, hvor en part eller begge parter ikke var til stede ved vielsen.

9.2.4.3.1. Begge parter skal have været til stede ved vielsen

Et dansk ægteskab er kun gyldigt, når begge parter samtidig er fysisk til stede ved vielsen (ægteskabslovens § 20, stk. 2, og § 21, stk. 1). Denne betingelse skal også være opfyldt for at anerkende et udenlandsk ægteskab. Sager, hvor sådanne spørgsmål opstår, bør forelægges for Ankestyrelsen, jf. dette kapitel, punkt 9.5.

I nogle lande kan man blive gift, selvom en af parterne eller begge parter ikke fysisk er til stede ved vielsen. Dette forudsætter normalt, at den fraværende part er repræsenteret af en stedfortræder eller fuldmægtig, som på partens vegne giver samtykke til vielsen. En sådan vielse kaldes en stedfortrædervielse.

Stedfortrædervielser anses generelt som stridende mod grundlæggende danske retsprincipper (ordre public), og sådanne ægteskaber anerkendes derfor ikke i Danmark. Kravet om, at parterne skal være samtidigt til stede, betyder også, at et ægteskab, der er indgået over telefonen eller via andre kommunikationsmidler, ikke anerkendes i Danmark.

9.2.4.3.2. Ægteskaber indgået af mindreårige

Efter dansk ret er ægteskabsalderen 18 år. Det vil sige, at man som altovervejende udgangspunkt kun kan indgå ægteskab, hvis man er fyldt 18 år. Der er dog mulighed for at give dispensation til at indgå ægteskab, selvom en part ikke er fyldt 18 år, når visse betingelser er opfyldt (se kapitel 2, punkt 2.2.). Der meddeles dog ikke dispensation til en part, der ikke er fyldt 15 år, og kommunen skal afslå at dispensere, hvis en mindreårig part er tvunget eller presset til at indgå ægteskabet. Endvidere bør kommunen afslå at dispensere, hvis en mindreårig part er umoden og derfor ikke forstår betydningen af at indgå ægteskabet.

I nogle lande er ægteskabsalderen lavere end ægteskabsalderen i Danmark. Hvis der opstår tvivl om anerkendelse af et udenlandsk ægteskab med en mindreårig part, bør sagen forelægges for Ankestyrelsen, jf. nærmere dette kapitel, punkt 9.5.

En part var ikke fyldt 15 år på vielsestidspunktet

Var en part under 15 år ved vielsen, anerkendes ægteskabet ikke i Danmark, fordi anerkendelse af ægteskabet strider mod grundlæggende danske retsprincipper (ordre public).

En part var 15-17 år på vielsestidspunktet

Var en part ved vielsen 15-17 år og således under den danske ægteskabsalder, er der et betydeligt hensyn at tage til den mindreårige. Ved overvejelse om anerkendelse af et udenlandsk ægteskab bør dette føre til en særlig agtpågivenhed fra myndighedernes side. I sådanne sager bør det således nøje overvejes, om ægteskabet kan anerkendes efter dansk ret. Dette indebærer, at der bør foretages en grundig belysning af sagen, hvor hensynet til den mindreåriges bedste vejer tungt. Der må således ikke være tvivl om, at betingelserne for anerkendelse af ægteskabet er opfyldt. Anerkendelse af ægteskabet bør altid ske efter et konkret skøn og på baggrund af en samlet vurdering af omstændighederne ved indgåelse af ægteskabet og den mindreåriges syn på ægteskabet.

Den nærmere sagsoplysning tilrettelægges af den myndighed, som skal tage stilling til anerkendelsen, se nærmere om sagsoplysningen i dette kapitel, punkt 9.5.

Hvis der er tvivl om, hvorvidt de formelle betingelser for indgåelsen af ægteskabet er opfyldt, anerkendes ægteskabet ikke.

Er et ægteskab med en part på 15-17 år indgået i udlandet ved tvang eller utilbørligt pres, tilsiger beskyttelsen af den mindreårige og hensynet til den mindreåriges bedste, at ægteskabet ikke anerkendes i Danmark. Tilsvarende gælder, hvis den mindreårige ikke var indforstået med ægteskabet eller ikke forstod betydningen af ægteskabet. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis ægteskabet var arrangeret.

Myndigheden bør i tvivlstilfælde forelægge sagen for Ankestyrelsen.

9.2.4.3.3. Tvangsægteskaber

Hvis en myndighed ved behandlingen af en sag om anerkendelse af et udenlandsk ægteskab får mistanke om, at en part gennem tvang er blevet tvunget til at indgå ægteskabet, bør myndigheden konkret overveje, om sagen bør forelægges for Ankestyrelsen.

9.2.4.4. Ægteskabet er ugyldigt i det land, hvor det blev indgået

Hvis et ægteskab er ugyldigt i det land, hvor det blev indgået, fordi ægteskabsbetingelserne i dette land ikke var opfyldt, anerkendes ægteskabet som udgangspunkt heller ikke i Danmark. Et udenlandsk ægteskab anerkendes f.eks. ikke i Danmark i følgende situationer:

- Ved vielsen var en af parterne allerede gift med en anden, og i det pågældende land er bigamiske ægteskaber ugyldige.
- Ved vielsen opfyldte en af parterne ikke kravet til vielsesalder, og i det pågældende land er vielsen derfor ikke gyldig.

Dette er nærmere beskrevet i bilag 1.

Sager, hvor der opstår spørgsmål om ægteskabets gyldighed i det land, hvor det blev indgået, bør forelægges for Ankestyrelsen, jf. dette kapitel, punkt 9.5.

9.3. Situationer hvor dokumentation for et udenlandsk ægteskab ikke kræves fremlagt

En dansk myndighed bør ikke kræve udenlandske dokumenter fremlagt, hvis:

- Parten er flygtning eller asylansøger.
- Det er umuligt eller meget vanskeligt eller byrdefuldt for parten at fremskaffe dokumentationen.

Parten er flygtning eller asylansøger:

Hvis en flygtning eller asylansøger ikke er i besiddelse af de nødvendige vielsespapirer, bør danske myndigheder ikke kræve, at den pågældende kontakter myndighederne i det land, som den pågældende er flygtet fra. Dette skyldes risikoen for, at udlændingen udsættes for (yderligere) forfølgelse ved henvendelsen. Af samme grund må danske myndigheder heller ikke kontakte de pågældende myndigheder for at få oplysninger om parten. Det gælder i særlige tilfælde også, selvom parten efterfølgende er blevet dansk statsborger. Danske myndigheder bør derfor ikke kræve, at en flygtning eller asylansøger fremlægger dokumentation for en udenlandsk vielse.

Hvis parten har rejst til det land, hvorfra parten er flygtet, efter parten har opnået flygtningestatus i Danmark, vil der dog normalt ikke være noget til hinder for at indhente oplysninger om parten fra det pågældende land. Parten bør orienteres herom, inden en myndighed indhenter oplysninger om parten fra det pågældende land.

Der er ikke noget til hinder for at kræve dokumentation fra lande, som en flygtning eller asylansøger har boet i, men som den pågældende ikke er flygtet fra.

Når en myndighed ikke kan kræve, at en flygtning eller asylansøger fremlægger dokumentation for et udenlandsk ægteskab, bør myndigheden forelægge sagen for Ankestyrelsen, jf. dette kapitel, punkt 9.5. Det samme gælder i situationer, hvor en flygtning eller asylansøger fremlægger dokumentation for et udenlandsk ægteskab, men hvor dokumentet ikke er legaliseret eller har en apostillepåtegning, jf. dette kapitel, punkt 9.2.1., og hvor myndigheden ikke kan kræve en sådan påtegning, fordi parten er flygtning eller asylansøger.

Umuligt eller byrdefuldt for parten at fremskaffe dokumentationen:

I nogle situationer er det umuligt eller byrdefuldt for parten at fremskaffe dokumentation for et udenlandsk ægteskab. Det er parten, der skal dokumentere dette.

Hvis myndigheden vurderer, at det er umuligt for parten at fremskaffe den ønskede dokumentation bør myndigheden efter et konkret skøn undlade at kræve dokumentationen fremlagt. Som eksempel på dette

kan nævnes, at den udenlandske myndighed ikke reagerer på gentagne henvendelser om dokumentationen.

Det er ikke til hinder for at kræve dokumentationen fremlagt, at det tager lang tid at fremskaffe dokumentationen, eller at parten skal betale et gebyr for dokumentationen.

Hvis myndigheden vurderer, at det ikke er umuligt eller byrdefuldt for parten at fremskaffe den ønskede dokumentation, eller parterne ikke ønsker at medvirke aktivt til sagens oplysning, kan myndigheden henlægge ansøgningen.

Ankestyrelsen offentliggør på www.ast.dk oplysninger om, fra hvilke lande det ikke er muligt at fremskaffe dokumentation for en vielse, i det omfang der er kendskab til de pågældende oplysninger.

Hvis en myndighed er i tvivl om, hvorvidt det er umuligt eller byrdefuldt for parten at fremskaffe dokumentationen, kan myndigheden forelægge sagen for Ankestyrelsen, jf. dette kapitel, punkt 9.5. Det samme gælder i situationer, hvor parten har fremlagt dokumentation for et udenlandsk ægteskab, men hvor dokumentet ikke er legaliseret eller har en apostillepåtegning, jf. dette kapitel, punkt 9.2.1, og hvor myndigheden er i tvivl om, hvorvidt det er umuligt eller byrdefuldt for parten at få en sådan påtegning på dokumentet.

9.4. Situationer hvor dokumentation for et udenlandsk ægteskab er fremlagt, men hvor myndigheden er i tvivl om dokumentets ægthed

Har en myndighed fået forelagt et originalt vielsesdokument, men er i tvivl om dokumentets ægthed f.eks. på grund af forholdene i det land, hvor dokumentet er udstedt, og uanset om dokumentet eventuelt er bekræftet gennem legalisering eller apostillepåtegning, eller det f.eks. af de årsager, der er nævnt i dette kapitel under punkt 9.3., ikke er muligt at få en sådan bekræftelse, bør myndigheden forelægge sagen for Ankestyrelsen, jf. dette kapitel, punkt 9.5. For nærmere oplysninger om dokumenter fra forskellige lande, se www.ast.dk/born-familie/aegteskab-og-skilsmisse/aegteskab/anerkendelse-af-udenlandsk-vielse-skilsmisse-eller-dodsattest.

9.5. Forelæggelse for Ankestyrelsen

Som det fremgår af ovenstående, er der situationer, hvor en myndighed bør forelægge spørgsmål om anerkendelse af et udenlandsk ægteskab for Ankestyrelsen. Dette gælder bl.a. sager, hvor den ene part var under 18 år ved vielsen.

Ankestyrelsen har ikke kompetence til at godkende udenlandske ægteskaber eller til at bestemme, at et udenlandsk ægteskab skal anerkendes eller ikke anerkendes i Danmark. Ankestyrelsen kan alene bistå andre myndigheder med at hjælpe med at afklare, om et udenlandsk ægteskab opfylder betingelserne for anerkendelse i Danmark, og kan afgive en udtalelse om dette.

En forelæggelse skal indeholde følgende oplysninger og dokumenter:

- 1) Myndigheden skal angive grunden til, at sagen forelægges, herunder hvilke spørgsmål myndigheden ønsker afklaret.
- 2) Skemaet "Oplysninger om udenlandsk vielse" der kan findes på www.ast.dk. Parterne skal have besvaret alle punkter i skemaet.
- 3) De originale dokumenter, der fremgår af dette kapitel, punkt 9.2.1. Dokumenterne skal være oversat til dansk eller engelsk af en uddannet translator el.lign., se dog nr. 4.

4) Hvis sagen forelægges, fordi en part gør gældende, at det er umuligt eller byrdefuldt at fremskaffe dokumentationen fra udlandet, skal der fremlægges dokumentation for dette eller nærmere oplysninger herom, se dette kapitel, punkt 9.3.

5) Forelægger Statsforvaltningen et spørgsmål om anerkendelse af et udenlandsk ægteskab til brug for behandlingen af en sag om separation eller skilsmisse, skal der fremlægges dokumentation for, at betingelserne for at meddele separation eller skilsmisse er opfyldt, enten i form af protokoludskrift eller korrekt udfyldt ansøgningsskema fra begge parter.

Hvis ikke ovenstående dokumentation m.v. fremlægges, vil Ankestyrelsen afvise at afgive en udtalelse om anerkendelse af ægteskabet i Danmark.

Afklaring af de spørgsmål, som myndigheden har forelagt, kræver ofte, at Ankestyrelsen indhenter oplysninger fra andre lande. Dette kan være forbundet med omkostninger. Den myndighed, der forelægger sagen, skal refundere de udgifter, som Ankestyrelsen må afholde til sådanne undersøgelser af sagen, og det skal derfor fremgå af forelæggelsen, at myndigheden vil afholde eventuelle udgifter.

Det skal fremgå af forelæggelsen, at den forelæggende myndighed har gjort de personer, om hvem der indsendes personoplysninger, bekendt med deres rettigheder efter persondataloven og med, at sagen forelægges for Ankestyrelsen.

Forelæggelse af sager om ægteskab indgået af en mindreårig, bør indeholde nærmere oplysninger om omstændighederne for indgåelsen af ægteskabet, navnlig oplysninger om parternes forhold og kendskab til hinanden inden ægteskabet, hvad der var formålet med ægteskabet, hvem der tog initiativ til ægteskabet, og om begge parter frivilligt indgik ægteskabet. Der bør endvidere foreligge oplysninger om parternes syn på ægteskabet i dag. Disse oplysninger bør i forhold til personer, som opholder sig i Danmark så vidt muligt afklares ved personlige samtaler.

9.6. Særligt om udenlandske ægteskaber og partnerskaber mellem to personer af samme køn

For anerkendelse i Danmark af udenlandske ægteskaber eller partnerskaber mellem to personer af samme køn gælder som udgangspunkt de samme betingelser som for anerkendelse af udenlandske ægteskaber, jf. ovenfor.

Dog forudsætter anerkendelsen, at retsvirkningerne af det udenlandske ægteskab eller partnerskab svarer til retsvirkningerne af et ægteskab eller registreret partnerskab mellem to personer af samme køn indgået i Danmark.

Ægteskaber eller partnerskaber mellem to personer af samme køn indgået i en række lande kan umiddelbart anerkendes i Danmark, hvis betingelserne, der er nævnt ovenfor, er opfyldt. Disse lande omfatter de nordiske lande samt Belgien, Holland, Spanien, Storbritannien, Tjekkiet og Tyskland. Dette skyldes, at retsvirkningerne af et ægteskab eller partnerskab mellem to personer af samme køn fra disse lande svarer til retsvirkningerne af et ægteskab eller partnerskab mellem to personer af samme køn indgået i Danmark. Hvis en kommune modtager en anmodning om registrering af et ægteskab eller partnerskab mellem to personer af samme køn indgået i et andet land end de oven for nævnte, skal kommunen forelægge sagen for Ankestyrelsen, der undersøger, om retsvirkningerne af et ægteskab eller partnerskab fra det pågældende land svarer til retsvirkningerne af et ægteskab eller partnerskab indgået i Danmark. Kan ægteskabet eller partnerskabet anerkendes, skal det registreres i CPR. Hvis der er tale om et registreret partnerskab indgået i et andet land registreres det i CPR som et registreret partnerskab. Hvis der er tale om et ægteskab mellem to personer af samme køn, registreret det i CPR som et ægteskab.

Kapitel 10

Omdannelse af registreret partnerskab til ægteskab

Et partnerskab, der er indgået efter lov om registreret partnerskab, kan efter parternes fælles ønske omdannes til et ægteskab. Anmodning om omdannelse skal ske på en særlig blanket: ”Omdannelse af registreret partnerskab til ægteskab”, jf. ægteskabsbekendtgørelsens, § 22, stk. 1, nr. 8.

Anmodningen skal indgives til den kommune, hvor partnerskabet er indgået.

Når kommunen modtager anmodningen, skal det kontrolleres, at der er tale om en fælles anmodning, og at partnerskabet er indgået i Danmark. Er disse betingelser opfyldt, omdanner kommunen herefter partnerskabet til et ægteskab ved at udstede en vielsesattest til parterne med den oprindelige registreringsdato som indgåelsesdato. Er partnerskabet registreret i CPR, skal kommunen samtidig ændre registreringen i CPR, sådan at det registreres der, at parterne er gift med hinanden fra datoen for indgåelsen af partnerskabet.

Ordningen med omdannelse er ikke tidsbegrænset, og den gælder også for parter, der har indgået registreret partnerskab i Danmark, og som eventuelt begge bor i udlandet.

Social- og Indenrigsministeriet, den 18. marts 2016

P.M.V.
HENRIK LUND

/ Malene Vestergaard

1. Er afslag på at lade et par indgå ægteskab i Danmark på grund af manglende lovligt ophold her i landet foreneligt med parrets menneskerettigheder

Efter artikel 12 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) har giftfærdige mænd og kvinder ret til at indgå ægteskab og stifte familie i overensstemmelse med de nationale love om udøvelsen af denne ret. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med konventionens artikel 8 om respekt for familielivet og privatlivet. Rettighederne i artikel 12 er imidlertid relative, og den materielle beskyttelse heraf begrænset, idet rettighederne kan undergives sådan lovmæssig regulering, som staten finder passende. Medlemsstaterne har et ganske vidt skøn, idet dog en regulering af bl.a. adgangen til at kunne indgå ægteskab skal være i overensstemmelse med et almindeligt legalitetsprincip.

Det fremgår af forarbejderne til ægteskabslovens § 11 a, at det er regeringens opfattelse, at betingelsen om, at begge parter skal have lovligt ophold i Danmark for at indgå ægteskab her i landet, er i overensstemmelse med rammerne for medlemsstaternes adgang i EMRK artikel 12 til at fastsætte nationale love om udøvelsen af retten til at indgå ægteskab.

Endvidere følger det af EMRK artikel 14, at rettigheder i henhold til konventionen beskyttes uden forskel på grund af køn, race, farve, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel eller ethvert andet forhold. Det grundlæggende kriterium for anvendelsen af artikel 14 er, at der skal være tale om sammenlignelige situationer. Er en forskelsbehandling i sammenlignelige situationer objektiv og rimelig begrundet, foreligger der ikke diskrimination. Heri ligger, at en forskelsbehandling skal varetage et anerkendelsesværdigt formål og være proportional for ikke at være omfattet af diskriminationsforbuddet.

Af forarbejderne til ægteskabslovens § 11 a fremgår det endvidere, at det er regeringens opfattelse, at en udlænding, der opholder sig en kortere periode i Danmark, mens en ansøgning om opholdstilladelse behandles, ikke er i en sammenlignelig situation med en anden udlænding med et egentligt lovligt ophold her i landet. Reglerne kan således ikke generelt antages at stride mod konventionens bestemmelser.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol foretager som udgangspunkt ikke en generel eller abstrakt vurdering af, om en medlemsstats retstilstand er forenelig med konventionen. Det afgørende er den konkrete anvendelse af regelsættet. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol foretager således en vurdering af, hvorvidt der i det konkrete tilfælde foreligger en krænkelse af en af de i konventionen sikrede rettigheder eller friheder.

Ved behandlingen af konkrete sager om dispensation fra kravet om lovligt ophold i Danmark skal det sikres, at konventionen er overholdt.

2. Anerkendelse af udenlandske ægteskaber

Konventioner om ægteskab:

Danmark har tiltrådt den nordiske ægteskabskonvention. Denne konvention handler ikke direkte om anerkendelse af vielser fra de andre nordiske lande (Finland, Island, Norge og Sverige), men den forudsætter, at Danmark anerkender vielser fra de andre nordiske lande. Konventionen findes i bekendtgørelse nr. 121 af 10. april 1954; den er senere ændret flere gange.

Danmark har endvidere tiltrådt De Forenede Nationers konvention af 7. november 1962 om samtykke til ægteskab, mindstealder for ægteskab og registrering af ægteskaber. Denne konvention har ikke betydning for spørgsmål om anerkendelse af udenlandske vielser. Konventionen findes i bekendtgørelse nr. 50 af 7. maj 1965, Lovtidende C.

Danmark har ikke tiltrådt Haagerkonventionerne af 1902 eller 1978 om vielser.

Anerkendelse af et ægteskab, der er ugyldigt i det land, hvor det blev indgået:

Hidtil har det i dansk ret været fast antaget, at med forbehold for ordre public anerkendes et udenlandsk ægteskab i Danmark, når de formelle vielsesbetingelser (vielsesbemyndigelse og formkrav) i det land, hvor ægteskabet blev indgået, var opfyldt. Dette kunne indebære, at et udenlandsk ægteskab blev anerkendt i Danmark, selvom det var ugyldigt i det land, hvor det blev indgået. Denne situation kunne opstå ved ægteskaber fra lande, hvor et ægteskab ikke er gyldigt, hvis ægteskabsbetingelserne – f.eks. forbud mod bigami – ikke var opfyldt på vielsestidspunktet.

Til sammenligning bliver et ægteskab efter dansk ret ikke ugyldigt, selvom ægteskabsbetingelserne i ægteskabslovens kapitel 1 ikke var opfyldt ved vielsen. Dette følger af ægteskabslovens § 21, stk. 1. Dette medfører, at et bigamisk ægteskab, der er indgået i Danmark, er gyldigt efter dansk ret, også selvom vielsen er indgået i strid med forbuddet mod bigamiske ægteskaber i ægteskabslovens § 9. Sådanne vielser kan dog omstødes efter ægteskabslovens § 23.

I dommen T:FA 1999.105 statuerede retten, at et bigamisk ægteskab, der var indgået i Filippinerne, ikke skulle anerkendes i Danmark. Dette skyldtes, at efter de oplysninger om filippinsk ret, der var fremlagt i sagen, var et bigamisk ægteskab efter filippinsk ret ugyldigt.

På baggrund af denne dom besluttede Ankestyrelsen (tidligere Familiestyrelsen), at ændre den praksis, der er beskrevet ovenfor. Ankestyrelsen anerkender derfor i dag - i overensstemmelse med dommen - ikke et ægteskab, der er ugyldigt efter loven i det land, hvor vielsen blev foretaget. I praksis opstår problemstillingen især ved bigamiske ægteskaber, der er ugyldige i det land, hvor vielsen blev foretaget.

Vielser på udenlandske ambassader i Danmark:

Efter ægteskabslovens § 22, stk. 4, kan det ved overenskomst med fremmed stat bestemmes, at ægteskaber, der indgås for vedkommende lands præster eller diplomatiske eller konsulære tjenestemænd her i landet, er gyldige i Danmark. Dette indebærer, at sådanne ægteskaber er ugyldige, hvis der ikke er indgået en sådan overenskomst om vielse mellem Danmark og det pågældende land.

Danmark har indgået overenskomst om vielse med Sverige, jf. bekendtgørelse nr. 252 af 4. december 1909, Lovtidende C.

Danmark har også indgået overenskomst om vielse og indgåelse af registreret partnerskab med Norge, jf. bekendtgørelse nr. 34 af 12. november 1998, Lovtidende C og bekendtgørelse nr. 27 af 29. september 2006, Lovtidende C.